

ТЕХНОЛОГІЇ

10(11)

Рівень стандарту

Підручник для 10 (11) класу
закладів загальної середньої освіти

УДК [62:687:37.016](075.3)
Т38

Авторський колектив:

І. Ю. Ходзицька, Н. І. Боринець, В. М. Гащак, О. В. Горобець, Е. М. Даниліна,
В. В. Крімер, В. В. Лапінський, І. В. Малеева, О. Ю. Медвідь, Н. М. Павич,
Ю. В. Палій, О. М. Пархоменко, Т. С. Пасічна, Ю. М. Приходько, Л. М. Рак

Т38 **Технології (рівень стандарту):** підруч. для 10 (11) кл. закл. загал. серед. освіти / І. Ю. Ходзицька,
Н. І. Боринець, В. М. Гащак та інші. — Харків : Вид-во «Ранок», 2018.

ISBN

УДК [62:687:37.016](075.3)

Інтернет-підтримка

Електронні матеріали до підручника
розміщено на сайті видавництва
[http://interactive.ranok.com.ua/course/
pdrychniki/tehnolog-rven-standarty-pdrychnik-
dlya-10-11-klassy-zakladv-zagalno-seredno-osvti](http://interactive.ranok.com.ua/course/pdrychniki/tehnolog-rven-standarty-pdrychnik-dlya-10-11-klassy-zakladv-zagalno-seredno-osvti)

ISBN

© І. Ю. Ходзицька, Н. І. Боринець, В. М. Гащак,
О. В. Горобець, Е. М. Даниліна, В. В. Крімер,
В. В. Лапінський, І. В. Малеева, О. Ю. Медвідь,
Н. М. Павич, Ю. В. Палій, О. М. Пархоменко,
Т. С. Пасічна, Ю. М. Приходько, Л. М. Рак, 2018

© ТОВ Видавництво «Ранок», 2018

ЗМІСТ

1. Навчальний модуль «Дизайн предметів інтер'єру»	6
Творчий проект «Виготовлення декоративного панно»	26
2. Навчальний модуль «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва»	31
Творчий проект «Гердан з бісеру»	38
3. Навчальний модуль «Кулінарія»	42
Творчий проект «Кенді бар»	43
4. Навчальний модуль «Дизайн сучасного одягу»	
Творчий проект «Виготовлення святкової блузи в етностилі»	
5. Навчальний модуль «Краса та здоров'я»	
Проект «Макіяж та зачіска до шкільного випускного балу»	
6. Навчальний модуль «Ландшафтний дизайн»	
Творчий проект «Клумба»	
Творчий проект «Проектування садової ділянки графічним способом»	
7. Навчальний модуль «Основи підприємницької діяльності»	
Творчий проект «Відкриття власної справи — творчої майстерні «Український сувенір»	
8. Навчальний модуль «Комп'ютерне проектування»	
Творчий проект «Комп'ютерне проектування ручного зажиму (струбцини)»	
9. Навчальний модуль «Основи автоматики і робототехніки»	
Творчий проект «Роботизована система “Розумний дім”»	
10. Навчальний модуль «Креслення»	
Творчий проект «Розробка конструкторсько-технологічної документації на виготовлення садової лавки»	

Електронний додаток до підручника

Обсяг теоретичної та практичної інформації з технологій дуже великий, і в підручнику всього розповісти неможливо. Тому додаткову корисну інформацію до навчальних модулів розміщено в електронному додатку до підручника.

Для роботи з електронним додатком виконайте такі дії:

1. Зайдіть на сайт <http://interactive.ranok.com.ua>
2. Знайдіть розділ «Підручники».
3. Виберіть назву підручника «Технології 10(11) клас».
4. У розділі «Матеріали до підручника» виберіть потрібний модуль та натисніть «Розпочати роботу».

Друзі!

У цьому році на вас чекає цікава й корисна мандрівка у світ технологій. Програмою курсу передбачено вивчення трьох навчальних модулів з десяти запропонованих. Разом з вашим учителем ви маєте унікальну можливість обрати ці модулі та отримати необхідні знання та вміння.

Наш підручник містить відомості з усіх навчальних модулів: «Дизайн предметів інтер'єру», «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва», «Дизайн сучасного одягу», «Краса і здоров'я», «Кулінарія», «Ландшафтний дизайн», «Основи підприємницької діяльності», «Основи автоматизації і робототехніки», «Комп'ютерне проектування», «Креслення».

Кожен модуль у підручнику складається з двох частин — навчального теоретичного матеріалу та прикладу виконання творчого

проекту за однією з можливих тем. У навчальному матеріалі подано інформацію, яка допоможе у виконанні проекту. А запропоновані приклади проектів дадуть вам можливість зосередитись на творчості. Зауважимо, що це тільки приклад проектування, який визначає алгоритм роботи. Під час виконання вашого проекту деякі етапи можуть бути дещо змінені та доповнені.

Під час виконання проектів вам доведеться багато чого дізнаватися, знаходити необхідну інформацію в різних джерелах, радитися з дорослими, оцінювати певні ризики, а головне — набувати власного досвіду.

Сподіваємося, що цей підручник стане вам у пригоді під час навчання.

Творіть, фантазуйте, виявляйте ініціативу, приймайте рішення — реалізуйте себе! Бажаємо успіхів у навчанні!

Автори

Навчальний модуль: ДИЗАЙН ПРЕДМЕТІВ ІНТЕР'ЄРУ

За результатами опанування матеріалу модуля ви навчитеся використовувати здобуті знання у практичній діяльності.

Ви дізнаєтеся про:

- основні принципи дизайну;
- особливості стилів дизайну інтер'єру;
- засоби художнього конструювання;
- конструкційні матеріали для облаштування інтер'єру;
- техніки художньої обробки матеріалів.

Ви навчитеся:

- розпізнавати стилі інтер'єру;
- розробляти дизайнерські композиції;
- правильно компоувати предмети інтер'єру відповідно до стилю;
- добирати конструкційні матеріали для виготовлення предметів інтер'єру;
- самостійно виготовляти та опоряджувати вироби інтер'єрного призначення;
- розраховувати бюджет проекту.

Ви оволодієте:

- навичками декорування предметів інтер'єру;
- навичками догляду за виробами інтер'єрного призначення.

Ви застосовуватиме:

- методи проектування для створення власного проекту.

У хорошому дизайні функціональність завжди первинна, незалежно від форм. Але вона не має пригнічувати емоції.

Джорджіо Сaporіті

Загальні відомості про дизайн

Слово «дизайн» походить від італійського *disegno*, яким в епоху Ренесансу позначали проекти, малюнки. Пізніше, у XVI столітті, в Англії з'являється більш широке поняття *design*, яке означало задум, креслення, візерунок, а також проектування й конструювання. Зароджувався дизайн на перетині кількох видів діяльності: художньо-проектних програм, інженерного проектування та науки.

Сьогодні існує декілька визначень поняття «дизайн».

Дизайн — це комплексна міждисциплінарна проектно-мистецька діяльність, що інтегрує природничі, технічні й гуманітарні знання, інженерне і художнє мислення, спрямована на формування предметного світу в усіх сферах життєдіяльності людини.

Дизайн — це проектна діяльність, спрямована на створення цілісного гармонійного предметно-технічного середовища для людини.

Мал. 1. Тюнінг автомобіля

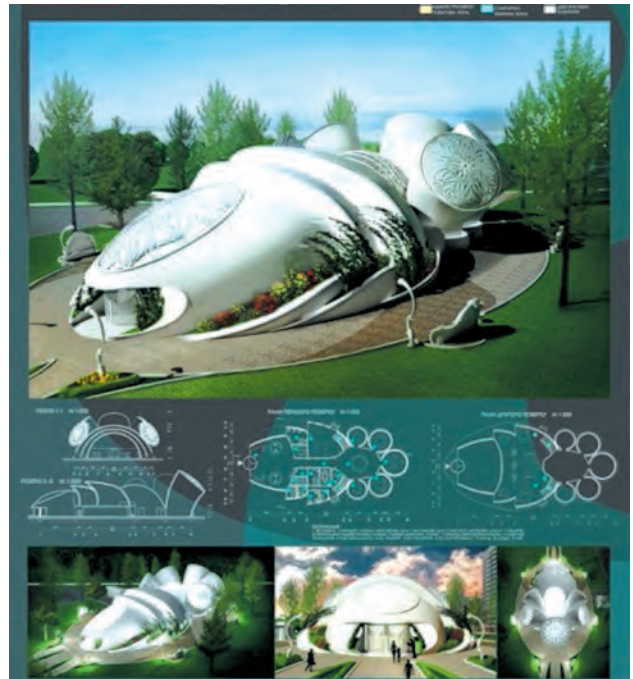
Дизайн — це художнє оформлення виробів промислового виробництва, житлових і офісних приміщень.

Слово «дизайн» застосовується також для позначення результату проектної діяльності (наприклад, у таких словосполученнях, як «Дизайн одягу», «Дизайн автомобіля», «Дизайн інтер'єру» тощо).

Метою дизайну є вирішення проблем проектування від найменшого елемента конструкції до глобальних великих і, навіть, утопічних ідей. У сучасному світі дизайн стає інструментом комунікації між людиною та об'єктом дизайну.

Основним завданням дизайну є:

- ергономіка — легкість у використанні об'єкта дизайну;
- інтерфейс користувача — урахування психологічних особливостей людини, що працює з об'єктом дизайну;
- застосування новітніх технологій.

Мал. 2. Дизайн середовища музею мистецтва в м. Києві

Об'єкт дизайну — річ, що модифікується для вирішення проблем проектування або соціальної привабливості. Так, під час автотюнінгу об'єктом дизайну є автомобіль, який може видозмінюватися як у бік кращих технічних характеристик, так і в бік кращого, сучаснішого вигляду (мал. 1).

Просторово-предметне середовище — сукупність природних і штучно створених просторів, що перебувають у безперервній взаємодії з людиною, та їх предметне наповнення (мал. 2).

Як окрема спеціальність професія дизайнера з'явилася не так давно — у середині минулого століття. Але імена найвідоміших дизайнерів, які створили речі, що міцно посіли місце в наших будинках і змінили простір, що оточує нас, уже увійшли в історію. Наприклад, імена трьох молодих архітекторів з Турину — Паоліні, Гатті та Теодоро — увійшли в історію дизайну інтер'єрів завдяки лише одному винаходу — безкаркасному кріслу-мішку. Створений ними перший мішок отримав масу премій і нагород, посів почесне місце в Музеї сучасного мистецтва в Нью-Йорку і визнаний самим значним внеском італійських дизайнерів в облаштування інтер'єрів ХХ століття. Цей на перший погляд безглуздий і без-

формний предмет меблів завоював популярність в усьому світі, особливо часто його використовують у дитячих кімнатах та ультрасучасних вітальнях.

Чезаре Паоліні, П'єро Гатті, Франко Теодоро та їхнє славнозвісне крісло-мішок

Дізнайтеся більше

Мал. 3. Приклади сучасних дизайнів інтер'єру

Довколишні предмети, саме середовище, його атмосфера чинять величезний вплив на людину, на її самопочуття та настрої. Комфортна обстановка сприяє повноцінному відпочинку і зарядці енергією.

Дизайнер предметного середовища — це фахівець, що відповідає за функціональний та естетичний рівень предметів та їх компонентів, створюючи певне середовище. Дизайнер предметного середовища має творчо співпрацювати з інженерами, конструкторами, ученими, технологами, економістами, лікарями, мати цілісне уявлення про майбутній виріб, прогнозувати можливі негативні наслідки від користування ним людиною. Він повинен мати широкий кругозір і гарний естетичний смак, уміти творчо мислити, добре знати конструктивні й оздоблювальні матеріали.

Дизайнери в процесі створення гармонійного предметного середовища, незалежно від його призначення, керуються **основними поняттями дизайну: естетичність, функціональність, економічність.**

Поняття про дизайн інтер'єру

Інтер'єр (фр. *interieur* — внутрішня частина, від латин. *interior* — ближчий до сере-

дини) — архітектурно й художньо оздоблена внутрішня частина будинку, що забезпечує людині комфорт та визначає функціональне призначення приміщення. У сучасному розумінні інтер'єр має відображати тему приміщення (особливо, якщо це ресторан, готель, магазин тощо) або відповідати стилю та смаку власника.

Дизайн інтер'єру — галузь дизайну, спрямована на інтер'єр приміщень з метою забезпечити зручність і естетично приємну взаємодію середовища з людиною. Інтер'єрний дизайн поєднує в собі художній та промисловий дизайн. Дизайн інтер'єру є важливим чинником формування в людини естетичних поглядів і художнього смаку (мал. 3)

Історія дизайну інтер'єру

Першим дизайнером інтер'єрів по праву можна вважати людину, яка вирішила прикрасити стіни своєї печери зображеннями мамонтів, квітковими візерунками і портретами одноплемінників. Певна річ, її ім'я історія не зберегла, але наскельний живопис став першим кроком на шляху до облаштування не просто теплої й зручної, але й гарної оселі.

Мал. 4. Доісторичне житло із кісток мамонтів

Мал. 5. Декорування інтер'єру в Давньому Єгипті

У Давньому Єгипті, Римі, у поселеннях американських індіанців були знайдені прикраси (так звані «первинні елементи декору»), що відображали уявлення людей про життя і щастя, демонстрували мисливські досягнення та викликали приємні асоціації (мал. 5).

Із часом оформлення житла і його краса перетворилися на справжнє мистецтво. У різних країнах сформувалися свої особливі традиції, а архітектори, скульптори, теслі і живописці, які займалися розписом, створенням ліпнини, меблів та інших елементів декору, із часом перетворилися на дизайнерів інтер'єрів.

Певна річ, сьогодні новітні технології надають людині значно більше можливостей для створення зручних і красивих інтер'єрів.

Поняття про стиль. Види і стилі інтер'єрів

Уявлення людини про красу змінювалося зі зміною епох. До того ж кожна людина — це стиль, а усі ми — яскраві індивідуальності. Утім, потреби людей розрізняються лише в деталях, а в основі своїй вони дуже схожі. Саме ця схожість дозволяє говорити нам про стиль взагалі. Стиль — це поєднання краси та гармонія. Стиль є тоді, коли є естетична єдність об'єкта. Історично сформована сукупність творчих принципів, характеру й особливостей відображення об'єктів матеріальної і духовної культури визначається як *стиль певної епохи*.

Стиль — це сукупність характерних ознак, особливостей, властивих будь-чому (наприклад, стиль меблів).

Головне завдання під час розробки інтер'єру — зробити так, щоб його елементи гармонійно поєднувалися та створювали цілісний образ — єдиний стиль. У кожного стилю є свої основні риси, конструктивні матеріали та характерні особливості, якими не можна нехтувати. Утім, стиль дає величезний простір для фантазії, він є основою, на якій формується дизайн-проект унікального інтер'єру. Сьогодні існує велика кількість різноманітних стилів дизайну інтер'єру. Їх поділяють на *класичні* (з'явилися багато сотень років тому), *етнічні* (характерні для певних народів) та *сучасні* стилі. Розгляньмо деякі з них.

Класичні стилі інтер'єрів

Античний стиль сформувався за часів Давньої Греції та Риму, коли головними вважали гармонію і цілісність. Інтер'єри

Мал. 6. Приміщення в античному стилі

цього стилю відрізняються легкістю, височиною і мінімалізмом. Як правило, під час оформлення приміщення в цьому стилі використовують велику кількість кераміки, фресок та статуй. Для античного інтер'єру характерне використання грецьких візерунків та орнаментів, різноманітних геометричних елементів. Загальне кольорове оформлення найчастіше ґрунтується на двох контрастних відтінках, наприклад, чорний і білий або коричневий і бежевий. Для декорування та оздоблення використовують білі, золотисті та теракотові кольори (мал. 6).

Бароко (від італ. *barocco* — дивний, вигадливий) — стиль, що зародився в Італії на межі XVII і XVIII століть. Його «батьком» вважають великого скульптора й живописця Мікеланджело. Саме він першим зрозумів, як можна застосувати пластику стіни для створення елементів, що підкреслюють стиль. Цьому стилю властиві пишність і урочистість (мал. 7). Характерною ознакою бароко є просторові ілюзії, фрески на стелях, золотий або срібний розпис, гобеленові шпалери, коштовний текстиль, картини в масивних рамах, двостулкові міжкімнатні двері. В інтер'єрі

Мал. 7. Інтер'єр у стилі бароко

Мал. 8. Стиль класицизм в інтер'єрі

стилю бароко переважно використовують пісочний, карамельний, кремовий, білий і бежевий відтінки. Для оздоблення найкраще підійдуть теплі золотисті кольори, прохолодні сріблясті та темні насичені відтінки синього, гірчичного й шоколадного.

Класицизм (фр. *classicisme* від латин. *classicus* — зразковий, норма, порядок) — художній стиль і естетичний напрямок в європейському мистецтві кінця XVII — початку XIX століття. Класичний стиль того часу — це чіткі прямі лінії, геометричні форми, стриманий декор, дорогі якісні матеріали (натуральна деревина, мармур, шовк тощо), прикраси скульптурами та ліпниною. Колірна палітра — білий, блакитний, рожевий із золотом, колір молодого листя й ніжної ванілі. Неодмінні атрибути класичного інтер'єру — дзеркала, що розширюють приміщення і додають йому блиску, каміни, затишні крісла, низькі чайні та кавові столики, велика кількість світла, м'які килими ручної роботи, світильники, схожі на ювелірні прикраси, орнамент на стелі, картини з класичними сюжетами, масивні напільні вази (мал. 8).

Ампір (від фр. *empire* — імперія) — стиль в архітектурі й мистецтві трьох перших десятиліть XIX століття. Цей стиль виник у Франції за часів правління імператора Наполеона I. Ампір можна сміливо назвати нащадком класицизму. У цьому стилі все спрямовано на розкіш: багаті оксамитові драпірування, прикраси з металу, на стінах — старовинні гравюри та картини. Ампір відрізняється єдиною колірною гамою, що надає інтер'єру цілісності і завершеності (мал. 9). Іноді в дизайні можуть використовуватися кольори, що контрастують одне з одним, наприклад золотий і смарагдовий. Традиційно перевагу надають глибокому червоному, синьому, розкішному золотому та білому. Сьогодні інтер'єр у стилі ампір свідчить про високий статус і достаток власника, про його відданість традиціям. Цей стиль часто вибирають політики та бізнесмени. Саме в цьому стилі часто оформлюють офіси великих компаній і держустанов.

Модерн — популярний напрям у мистецтві, що з'явився в кінці XIX — на початку XX століття. Стиль модерн в інтер'єрі харак-

Мал. 9. Інтер'єри в стилі ампір

Мал. 10. Приміщення в стилі модерн

теризується відмовою від симетрії і прямих чітких ліній на користь асиметрії, округлих форм. При цьому стиль модерн консервативний і пафосний. Характерною рисою модерну в інтер'єрі є хвилеподібні вигнуті лінії. Меблі в такому стилі можуть бути і з прямими кутами, але обов'язково містять витончені елементи: фурнітуру, фігурні вигини підлокітників і ніжок. Аксесуарами у стилі модерн є фігурки під бронзу, срібло, вітражні картини, дзеркала в різьблених темних рамах, карнизи з химерними наконечниками, хутряні подушки, чохла для меблів з контрастних тканин тощо. Базовими відтінками колірної гами модерну є шоколадний, бежевий, червоно-коричневий, сріблястий, чорний, синій, фіолетовий, а також рожевий, білий, жовтий і червоний у невеликих кількостях для контрасту (мал. 10).

Етнічний стиль інтер'єрів. Особливості українського етнічного стилю інтер'єру

Етнічний стиль — це стиль у різних сферах декору, що притаманний певному регіону (а іноді й окремому населеному пункту) і є відтворенням національних традицій. У ди-

зайні інтер'єру цей стиль виявляється у використанні матеріалів, кольорів, елементів етноатрибутики, що надає всьому інтер'єру яскраво вираженого національного характеру. Так, у декорі в східних стилях часто використовують бамбук, в африканському — хутро диких звірів або його імітацію, у скандинавському — просту форму меблів, переважно з натуральної деревини (мал. 11). Ще одним важливим чинником популярності етнодизайну є його екологічність, оскільки для оздоблення етнічних інтер'єрів використовують переважно натуральні матеріали — деревину, ротанг, шкіру, каміння, глину, метал, тканини. Велика популярність етнодизайну зумовлена його неповторним різноманіттям, природністю, яскравістю.

Український стиль інтер'єру сьогодні є одним з найпопулярніших у нашій країні, він чудово «вписується» майже в будь-яке приміщення. Справжнім українським інтер'єром можна вважати той, що відтворює етнічні мотиви сільських будинків — це насамперед, природні обтічні форми, використання масивних дерев'яних меблів та великої кількості елементів декору (мал. 12, с. 12).

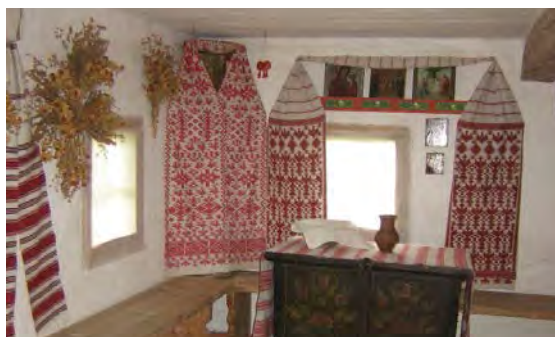
Мал. 11. Приміщення в етнічних стилях: а — японському; б — африканському; в — скандинавському

Мал. 12. Приміщення в українському стилі

Мал. 13. Планування української хати

Мал. 14. Домашній іконостас. Деревина

Внутрішнє традиційне планування української хати сягає часів Київської Русі і характеризується типологічною єдністю (мал. 13). Так, піч завжди займала внутрішній кут хати з одного боку від входних дверей і була обернена своїм отвором до фасадної стіни (входової, передньої), у якій були вікна. По діагоналі від печі влаштовували парадний кут (покуть, червоний кут, святий вугол, божній кут), де розміщували ікони, прикрашені тканими або вишитими рушниками, цілющим зіллям та квітами. Перед іконами вшали лампадку. На Лівобережжі для ікон виготовляли спеціальні полицки

(божнички), а в найзаможніших селян були домашні іконостаси (мал. 14).

Під іконами уздовж бічної (причількової) стіни ставили стіл. У карпатських горян, а іноді і в подолян, функції столу виконувала скриня. Біля столу попід тильною (задньою, запічною, напільною, примісткою) стіною розміщували довгу дерев'яну лаву, а із зовнішнього боку — маленький переносний ослинчик (мал. 15). Збоку від столу ставили скриню. Простір між піччю та причільковою стіною заповнювали дерев'яним настилом на стовпчиках, піднятим на рівень лежанки печі (піл, приміст) (мал. 16).

Мал. 15. Традиційне українське житло. Південь України

Мал. 16. Традиційне українське житло. Київщина

Мал. 17. Оберіг «Мішечок щастя» — елемент інтер'єру в українському стилі

Мал. 18. Дзвоник як оберіг:
а — елемент оберегу «Макош»;
б — глиняний дзвоник

Мал. 19. Декоративні віники-обереги

Характерними рисами українського етнічного стилю є вишивка, кераміка, ікони, дерев'яні вироби, різноманітні обереги тощо. Так, досить часто у сучасних квартирах і будинках можна побачити «мішечок достатку», він наповнює оселю багатством і достатком (мал. 17). На такому мішечку обов'язково розміщують різотрав'я, червоний перець та насіння, які означають довголіття, любов, сімейне щастя.

Дзвоник також є оберегом (мал. 18). Як талісман, він здатний відвести і навіть знищити зло. Традиційно він символізує хід часу, а його звук — молитву, весілля й перемогу.

У більшості регіонів роль оберегів виконують декоративні віники з аплікаціями-символами (мал. 19). Такі віники традиційно прикрашають стрічками, сухоцвітами, горішками, горохом, зернами злакових культур. Кожний елемент має давній символічний зміст, відповідно до якого в оселю приходили багатство, здоров'я, щастя тощо.

Килими, виготовлені вручну, рушники й серветки з ручною вишивкою, панно з деревини й кераміки, декоративні подушки, різноманітні обереги на стінах — усе це створює єдиний простір краси, тепла й затишку (мал. 20–24).

Серед інших виробів українських народних промислів, здатних прикрасити будь-який сучасний інтер'єр, варто назвати різьблені дерев'яні ложки, сопілки, іграшки,

Мал. 20. Гобелен «Весільні ворота», Національний музей народного мистецтва Гуцульщини

Мал. 21. Сучасна косівська кераміка, Гуцульщина

Мал. 22. Рушники в сучасному інтер'єрі

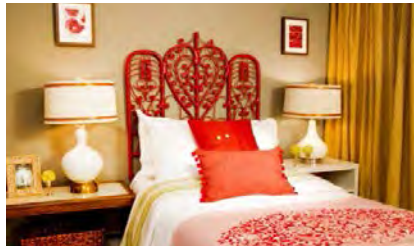
Мал. 23. Панно з деревини

Мал. 24. Українська традиційна вишивка в інтер'єрі

Мал. 25. Предмети інтер'єру в українському стилі

Мал. 26. Варіанти використання українського етнічного стилю в сучасних інтер'єрах

розписані глечики й тарілки, плетені кошики, українські традиційні ляльки-мотанки (мал. 25).

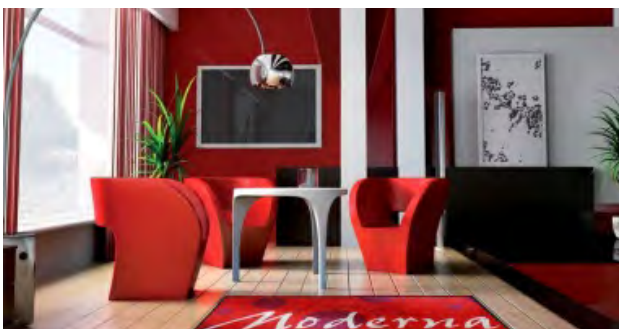
Експерти вважають, що правильно організувавши деталі в просторі, український стиль можливо відтворити навіть у міській квартирі, а не тільки в замському будинку. Строкаті килимки, дерев'яні меблі, світлі стіни та багато ручної роботи — ось основні особливості традиційного для нашої країни оформлення оселі. Український стиль в інтер'єрі — це запорука краси, затишку й тепла (мал. 26).

Сучасні стилі інтер'єрів

Сьогодні існує багато сучасних стилів дизайну. Найбільш популярними серед них є авангард, біодизайн, мінімалізм, стиль

«фьюжн», футуродизайн, авторський дизайн, етнодизайн та інші.

Авангард як художній і архітектурний стиль виник на початку ХХ століття в колах передової, революційно налаштованої щодо мистецтва молоді. Стиль ґрунтується на почутті ритму, кольору й форми. В авангардному інтер'єрі можна й потрібно використовувати прогресивні ідеї. Головний принцип — новизна. Стиль авангард — це суцільна геометрія: квадрати, прямокутники, кола (мал. 27). Можна застосовувати майже будь-які матеріали. Однак перевагу слід надавати найсучаснішим і передовим: новим видам шпалер, лакофарбових матеріалів, ламінованого покриття тощо. В оформленні стін будуть доречні металізовані шпалери, декоративні штукатурки. Оригінальні колірні

Мал. 27. Інтер'єри в стилі авангард

Мал. 28. Стиль хай-тек в інтер'єрі

рішення поверхонь забезпечать сучасні лакофарбові покриття. А 3D-підлога в одній з кімнат може стати родзинкою всієї квартири. В авангарді використовують переважно чисті кольори: білий, червоний, жовтий, зелений, чорний та інші. Усі стіни можуть бути пофарбовані в контрастні кольори, а можна виділити тільки одну з них. М'які меблі можуть бути як округлих форм, так і з чіткими геометричними обрисами або, навіть, зовсім безформними. Головне — форма меблів має бути незвичайною, цікавою, щоб виникало бажання її розглядати, дивуватися і захоплюватися. Авангард — це завжди сміливий експеримент.

Стиль **хай-тек** (похідне від англ. *high technology* — високі технології) в інтер'єрі відносно молодий — він з'явився і набув популярності в кінці ХХ століття. По суті, це творче осмислення високих технологій. Шанувальники цього стилю вважають основою функціональність приміщення. Приміщення в стилі хай-тек — це завжди гармонійне поєднання простору і світла, форми предметів і їх колірної рішення, ідеальних пропорцій

і найновіших світових технологій (мал. 28). Основні ознаки цього стилю — використання прямих ліній і простих фігур, застосування скла, пластика, металу, трубчастих конструкцій з металу, освітлення, що створює ефект великого приміщення, використання сріблясто-металевого кольору. Як основні матеріали використовують скло, метал і пластик.

Фьюжн — стиль, у якому одночасно поєднується кілька традиційних напрямків. Сьогодні змішування стилів є одним із найпопулярніших принципів у сучасних дизайнерів інтер'єру. Починаючи з 90-х років минулого століття поняття «фьюжн» широко застосовується в музиці, кулінарії, одязі та, звичайно ж, дизайні інтер'єру. Цей стиль дозволяє розмістити в просторі все, що завгодно, і при цьому створити гармонічні зв'язки між різноманітними предметами та архітектурними елементами. Єдина умова, яку має виконати дизайнер інтер'єру, полягає в тому, що форми, колір і зміст матеріалів, меблів, декоративних елементів повинні утворити єдиний гармонійний простір (мал. 29).

Мал. 29. Інтер'єри в стилі фьюжн

Дизайн предметів інтер'єру

Предметний дизайн — це ще один спосіб наповнити комфортом ваш особистий простір, додати йому краси й індивідуальності. Зручність користування та естетична виразність — ось основні характеристики, яким мають відповідати об'єкти, що нас оточують. Предмети інтер'єру допоможуть надати будь-якому простору неповторної атмосфери. Уся сила — у дрібницях, і найважливіше правильно підібрати їх. Під час оформлення кімнати предметами інтер'єру дуже важливо одразу визначитися зі стилем інтер'єру, щоб усе відповідало єдиній концепції.

Критерії оцінки предмета інтер'єру

Зовнішній вигляд. Форма, пропорції, кольори мають поєднуватися та створювати єдиний гармонійний образ об'єкта.

Стильове рішення. Предмет має відповідати загальній інтер'єрній або екстер'єрній концепції.

Практичність використання. Використання об'єкта має бути простим, безпечним та інтуїтивно зрозумілим.

Зручність обслуговування. Виріб має бути технологічним у збірці і подальшому обслуговуванні.

Мінімізація витрат на виготовлення. Продумати форму та конструктив так, щоб вони були виправдані функцією предмета і не вели до здороження виробу.

Дизайнерські предмети інтер'єру допоможуть надати завершеного вигляду будь-якому приміщенню. І зовсім необов'язково, щоб вироби були дорогими й новими.

Настінні полицки

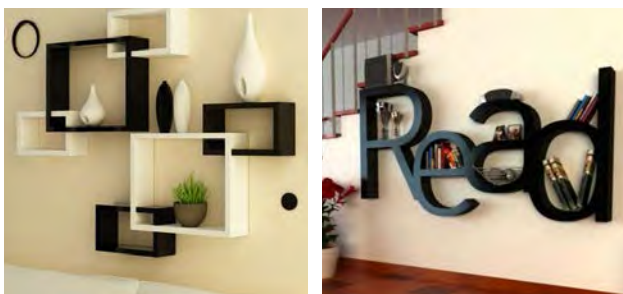
Для створення затишної атмосфери допоможуть настінні полицки, але не варто їх використовувати в традиційному вигляді. Вони є тим предметом, який можна по-різному подати, декорувати, змінювати. Ви отримаєте в результаті не тільки практичну річ, але й декоративну. Такі полицки будуть доречними для будь-якого стилю інтер'єру (мал. 30).

Світильники

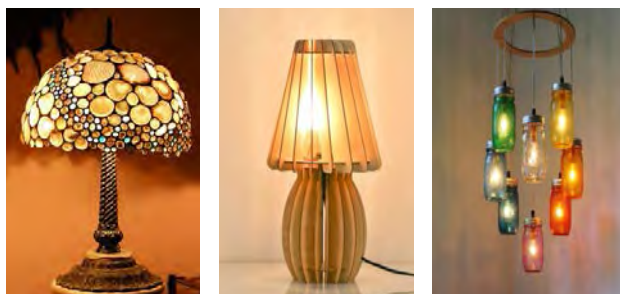
До поширених предметів інтер'єру належать декоративні світильники. Їх основне завдання полягає не тільки в тому, щоб освітлювати кімнату, а й щоб прикрашати приміщення. Такі світильники забезпечують м'яке світло, оскільки для них не використовують лампи високої потужності, а переважно світлодіодні лампочки. Світильники часто прикрашають кристалами, вінтажним склом, підійдуть навіть звичайні скляні баночки (мал. 31). Такі освітлювальні прилади будуть доречні як у класичному стилі, так і в сучасному.

Настінні годинники

У дизайні інтер'єру настінні годинники можуть бути як основним, так і додатковим акцентом. З їх допомогою можна підкреслити загальну стилістичну концепцію приміщення. Настінні годинники виготовляють з різноманітних матеріалів — пластику, порцеляни, деревини, каменю, металу (мал. 32). Можна поєднувати штучні й натуральні матеріали. Форма і колір мають відповідати загальному задуму. Для класичного стилю та стилю модерн підійде годинник, зроблений із цінної деревини і прикрашений бронзою. Для стилю кантрі краще обрати вінтажний годинник з боєм чи зозулею.

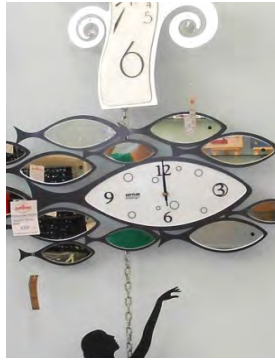
Мал. 30. Дизайнерські настінні полицки в сучасному інтер'єрі

Мал. 31. Дизайнерські декоративні світильники в сучасному інтер'єрі

Мал. 32. Дизайнерські настінні годинники в інтер'єрі

Мал. 33. Декоративні подушки в сучасному інтер'єрі

Декоративні подушки

Ще одним предметом інтер'єру, що надає приміщенню індивідуальності й затишку, є декоративні подушки (мал. 33). Подушками доповнюють не тільки дивани та крісла, але й інші меблі. Найбільш поширені квадратні подушки невеликого розміру — думки. Популярними також є подушки-валики. Рідше можна побачити круглі подушки, вони зазвичай мають пишну форму.

Вази

Незамінними предметами інтер'єру є вази. Вони надають приміщенню закінченого вигляду. У них ставлять як живі, так і штучні квіти. Важливо правильно дібрати вазу, щоб вона відповідала дизайну кімнати, інакше вона буде виглядати чужорідним елементом. Виготовляють вази з металу, пластику, скла, кришталю, кераміки, фарфору, вирізають з деревини і навіть плетуть з лози та ротанга. За кольором і формою вази можуть бути лаконічними або декорованими ба-

гатим золотим розписом (мал. 34). Популярні дизайнерські вази у вигляді кола, конуса, циліндра, прямокутника, витягнуті й пузаті.

Панно

Настінне панно — це дизайнерський предмет інтер'єру, здатний додати приміщенню справжньої «родзинки». Панно може бути виготовлене з різних матеріалів: кераміки, деревини, металу, тканини тощо (мал. 35). За способом виконання панно також дуже відрізняються. Завдяки такій універсальності цей предмет декору можна застосувати в будь-якому стилі інтер'єру.

Інсталяції

Інсталяція (від англ. *installation* — установка, розміщення, монтаж) — художня техніка використання тривимірних об'єктів для зміни сприйняття простору людиною. У мистецтві інсталяція — це просторова композиція, оригінальний арт-об'єкт, створений з різних, часом дуже несподіваних, деталей,

Мал. 34. Декоративні вази в сучасному інтер'єрі

Мал. 35. Настінні панно в сучасному інтер'єрі

Мал. 36. Дизайнерські інсталяції в сучасному інтер'єрі

Мал. 37. Інсталяція «Школа майбутнього»

побутових предметів і елементів. Своїми інсталяціями художники змушують поглянути на звичні речі зовсім по-іншому, вони відкривають їх нові символічні функції (мал. 36).

Художник-інсталятор може використовувати для своїх робіт будь-які предмети й матеріали. Елементами інсталяції можуть бути різні об'єкти: предмети, малюнки, звук, віртуальна реальність, інтернет тощо (мал. 37). Інсталяція — це насамперед творчість і політ фантазії. Тут панують асоціації, а працює підсвідомість.

Прикладом інтер'єрних інсталяцій можуть бути і бронзова ваза із сухим очеретом на підлозі, і зі смаком, у певному порядку розставлені на полиці сувеніри чи м'які іграшки. Можна створити інсталяцію, де предмети наклеєні на загальну підставку, і тоді інсталяція стане схожою на цікаву картину. Кле-

їти на таку інсталяцію можна все що завгодно. Деякі інсталяції близькі до скульптури, інші — до живопису. По суті, і декорування будинку, і розміщення в ньому предметів і аксесуарів, і добір рамок для фото, і розташування предметів на журнальному столику — усе це в кінцевому рахунку є інсталяцією.

Засоби художнього конструювання. Композиція в дизайні

Основною метою художнього конструювання є вдосконалення предметного середовища. Воно перебуває на перетині двох напрямків людської діяльності — технічного й естетичного.

Художнє конструювання як метод дизайну передбачає:

- висунення нової ідеї;
- розробку її структури;

Дізнайтеся більше

Вважають, що основоположниками мистецтва інсталяції були сюрреалісти. Шанувальники творчості одного із засновників сюрреалізму Сальвадора Далі знають, які чудові й несподівані інсталяції умів створювати цей майстер.

Сальвадор Далі, інсталяція «Обличчя Далі»

На знаменитому аукціоні Christie's за 4,3 мільйона доларів була продана робота «Моє ліжко» художниці з Англії Трейсі Емін.

Інсталяція «Моє ліжко», Трейсі Емін, 1998 р.

Мал. 38. Композиційні рішення в сучасному інтер'єрі

Мал. 39. Приклад формоутворення в дизайні. Мартен де Сюле, диван «Мутант»

- раціональне втілення цієї ідеї;
- гармонійне, виразне стилістичне оформлення виробу.

Вироби, які є результатом діяльності дизайнера, мають бути не лише естетично виразними, а й функціональними, а саме:

- максимально відповідати своєму практичному призначенню;
- бути зручними та безпечними під час експлуатації, тобто відповідати вимогам ергономіки.

Засоби художнього конструювання, які використовує дизайнер, — це пропорція і об'єм, ритм і колір, симетрія і асиметрія, контраст і нюанс тощо. Їх застосування надає предмету того вигляду, що втілює задуманий автором образ.

Основою художньо-конструкторської діяльності є композиція.

Композиція (від латин. *compositio* — складання, поєднання) — це творчий процес компонування різних частин у єдине ціле відповідно до визначеної ідеї. Саме композиція надає творові цілісності, підпорядковує його елементи один одному, організує простір. Композицією також називають

будь-який витвір мистецтва, тобто кінцевий результат діяльності автора незалежно від його виду: архітектура, музика, література, живопис тощо.

Композиція в дизайні — це застосування загальних законів побудови художніх форм за допомогою конкретних засобів для досягнення цілісності та єдності форми предмета з його змістом. Мета композиції в дизайні — утилітарно виправдана форма речей (мал. 38).

Формотворення в дизайні — пошук у процесі художнього конструювання такого рішення виробу, за якого буде досягнуто композиційної єдності форми і змісту (мал. 39).

Будь-яка композиція створюється за допомогою певних засобів та прийомів. Усі вони відіграють важливу роль у розробці конструктивних ідей та посиленні емоційної виразності композиції виробу (таблиця 1).

Одним із важливих елементів композиції є **колір**. Для досягнення композиційної цілісності дизайнер використовує особливості різних кольорів, їх поєднання, співвідношення світла та тіні.

Кольори поділяють на хроматичні та ахроматичні.

Таблиця 1. Система композиційних закономірностей, прийомів і засобів

Головні поняття	Композиційні закономірності
Композиційна якість	Гармонійність, співрозмірність, цілісність
Види композиції	Фронтальна, об'ємна, глибинно-просторова
Композиційні закони	Закон пропорційності, закон масштабу, закон контрасту
Композиційні прийоми	Ритм, симетрія, асиметрія, статика, динаміка, монохромія, поліхромія
Засоби виразності	Ажурність, пластика, текстура, фактура

Ахроматичні кольори — це білий, сірий і чорний, вони відрізняються тільки за яскравістю. Між найяскравішим — білим — і найтемнішим — чорним — є різні відтінки сірого кольору: світло-сірі, темно-сірі.

Хроматичні кольори — це кольори та їхні відтінки, які ми розрізняємо в спектрі світла (червоний, жовтогарячий, жовтий, зелений, блакитний, синій, фіолетовий). Кожний хроматичний колір визначається трьома властивостями: *тон, насиченість і яскравість*. Тон і насиченість є якісними характеристиками кольору, а яскравість — це інтенсивність кольору.

Для кожного хроматичного кольору можна знайти інший хроматичний, який у разі змішування з ним у певних пропорціях утворює ахроматичний колір. Такі кольори називають *додатковими*, вони є контрастними один до одного. На колірному колі вони розташовані на протилежних кінцях одного діаметра (мал. 40).

Різні кольори й колірні поєднання по-різному сприймаються людиною, викликають різні асоціації й почуття: можуть створювати відчуття радості чи суму, підвищувати або знижувати працездатність тощо. Тому важливо знати правила композиційного поєднання кольорів. Утім суворих законів кольорової гармонії не існує: одні й ті самі поєднання призводять до різних ефектів залежно від співвідношення кольорів у композиції, а також від розмірів і форми кольорових акцентів.

Вдало поєднати кольори досить складно. Тому початківцям слід користуватися порадами дизайнерів щодо гармонії кольорів.

Мал. 40. Колірне коло

Основні принципи дизайну

Незважаючи на те, що дизайн є творчим процесом і значною мірою залежить від індивідуальності автора та його таланту, він ґрунтується на певних принципах, дотримання яких дає змогу створювати якісні продукти.

Для успішної реалізації завдань дизайну необхідно дотримуватися *законів композиції, колористики та ергономіки*.

У процесі створення виробів предметного середовища треба враховувати принципи дизайну, що є основою будь-якої композиції.

Принципи дизайну — це основні правила та закономірності, на основі яких відбувається створення гармонійної, довершеної форми предмета. Їх існує кілька, однак визначальними є: *відповідність змісту, цілісність, єдність змісту та форми* (мал. 41).

Конструкційні матеріали та їхні властивості

Надійність і форма предметів інтер'єру, їх технічна й економічна ефективність значною мірою залежать від матеріалів, з яких їх виготовлено. Сучасне виробництво має в своєму розпорядженні широкий вибір матеріалів. Метал, скло, бетон, натуральна деревина, пластик, папір є традиційними (мал. 42). Ці матеріали ми можемо побачити в кожній оселі, а їх застосування визначається характером конструкції предметів, призначенням та умовами експлуатації.

Об'єкти простої конструкції виготовляють з одного матеріалу, наприклад пластиковий посуд або металеві інструменти. Тобто у най-

Мал. 41. Застосування принципів дизайну у створенні українських сувенірів

Мал. 42. Використання конструкційних матеріалів для виготовлення предметів інтер'єру: а — ваза з пластику; б — рамка під фото з деревини; в — топіарій з мішковини

простіших конструкціях форма об'єктів залежить переважно від самого матеріалу. Так, меблі, в яких як основний конструкційний матеріал використано метал, відрізняються вільною формою та можливістю трансформації. Але в більшості випадків, матеріал впливає на форму не безпосередньо, а через конструкцію.

Вплив нових матеріалів на форму здійснюється не автоматично, іноді деякий час зберігається традиційний зовнішній вигляд виробів. А перетворення можливі тільки завдяки творчому підходу дизайнерів до процесу проектування. Однією з основних вимог при цьому є те, щоб виріб був максимально економічним не тільки в процесі виробництва, а й під час його експлуатації.

Для того щоб застосування матеріалів для виготовлення предметів інтер'єру було доцільним, необхідно знати і враховувати їхні властивості з усіма перевагами і недоліками.

Найбільш важливими для матеріалів, що застосовуються у виготовленні виробів інтер'єру, є не тільки архітектурно-художні (естетичні) властивості (такі як блиск, текстура, фактура, колір), а й фізичні та механічні, що характеризують стан матеріалів, вплив на них води, температури, стійкість до дії механічних чинників та, певною мірою, до хімічних.

Важливим чинником під час вибору матеріалів для виготовлення предметів інтер'єру є їхня безпечність для здоров'я людини та навколишнього середовища. Це переважно природні, екологічно чисті матеріали (мал. 43).

Під час виготовлення виробів слід пам'ятати про економне використання природних матеріалів. Необхідно визначити їх потрібну кількість для роботи. А відходи, що залишилися, можна зберегти для подальшого використання.

Декорування приміщень

Декорування (від фр. *decor* — прикрашати) — це процес прикрашання. Декорувати можна що завгодно: стіни, меблі, двері, вікна, посуд, подушки, фіранки тощо. Людина завжди прагнула зробити своє житло красивим. Наші з вами бабусі старанно вишивали скатертини й рушники, дідусі прикрашали різьбленням дерев'яні двері, предмети побуту

Мал. 43. Використання екологічно чистих матеріалів для виготовлення предметів інтер'єру

Мал. 44. Хенд-мейд декор: а — настінне панно; б — килим із помпонів

тощо. Ми також прагнемо зробити свої оселі затишними й красивими. Цей процес не такий складний, як здається, і може бути надзвичайно захоплюючим.

Основна мета декорування — досягнення естетичної єдності простору приміщення, меблевого оздоблення і декоративних аксесуарів. Декорувати інтер'єр також можна *деталлями*, що надають кожній кімнаті особливого характеру. Якщо в квартирі зроблено ремонт, у результаті якого гармонійно підібрані кольори, поєднуються матеріали, у кімнатах розставлені меблі, то надати індивідуальності оселі можна завдяки деталям. Такими деталями можуть бути *предмети інтер'єру* — будь-які вироби, що доповнюють собою предметне середовище приміщення, роблять його незабутнім і додають завершеності будь-якій дизайнерській ідеї. Виготовити та оформити предмети інтер'єру може *декоратор* — художник, який спеціалізується на декоруванні різних поверхонь та виробів.

Але багато хто сьогодні вибирає **хенд-мейд** — декор, зроблений своїми руками. Він набагато миліший і дорогий серцю, ніж декор професійного дизайнера. Своїми руками можна зі звичайних речей створити оригінальний годинник, витончену люстру, дизайнерський столик, підставку ручної роботи, неповторні штори, фото-рамки тощо (мал. 44).

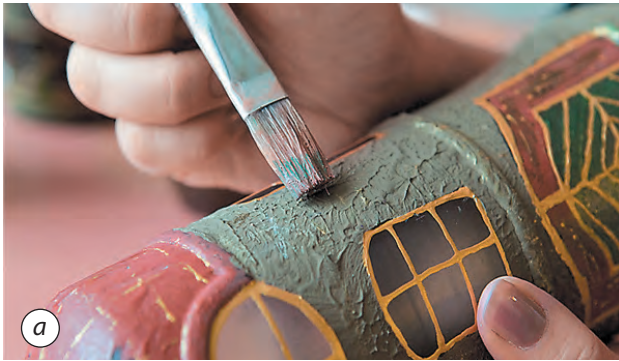
Види художньої обробки матеріалів

Існує багато видів ручного декорування. Це можуть бути як традиційні види художньої обробки матеріалів, з яких виготовлені предмети інтер'єру, так і менш властиві для цих матеріалів види декорування. Розглянемо найпоширеніші з них.

Вироби з деревини можна декорувати *випалюванням* (пірографія, піротипія), *мозаїкою* (інкрустація, інтарсія, маркетрі) або *різьбленням* (плоско-рельєфне, рельєфне, прорізне, об'ємне або скульптурне).

Мал. 45. Декорування виробів: а — тисненням; б — карбуванням

Мал. 46. Декорування предметів інтер'єру: а — розписом; б — аплікацією зі шкіри

До найпоширеніших видів декорування виробів з металу належать: *карбування, інкрустація, тиснення (штампування)* (мал. 45).

Одним із досить простих видів декорування є нанесення на поверхню предмета малюнка або орнаменту за допомогою *трафарету*. Цей метод прикрашання інтер'єру є дуже популярним в Європі. Спеціальне лекало або трафарет можна придбати у звичайному будівельному магазині або виготовити самостійно. За його допомогою оригінальний малюнок можна нанести на будь-який виріб (корпусні меблі, посуд) або навіть на стіну.

Так само нескладно декорувати поверхні предметів *розписом* або *аплікацією* (залежно від умінь і бажаного ефекту) (мал. 46, а, б). Така техніка чудово виглядає на невеликих виробах. Якщо розпис виконати досить складно, бо він вимагає певних навичок, то з аплікацією впоратися значно легше, головне — вибрати потрібний малюнок і підібрати колір.

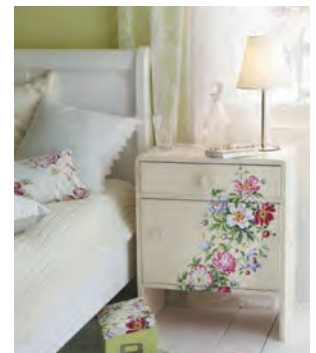
Одним з найкращих рішень для декорування скляних поверхонь, наприклад, дверей, є використання *вітражів*, які сьогодні в моді. У звичайній квартирі вітражі для дверей краще обирати з цікавим, але не надто яскравим малюнком (мал. 47). Двері вітальні, наприклад, може прикрашати вітраж, на якому зображено квітучий сад. Двері спальні будуть гарно виглядати, якщо на вітражі будуть зорі й місяць. Двері в кухню може прикрасити вітраж із зображенням фруктів тощо.

Останнім часом дуже популярно декорувати меблі, посуд та інші предмети інтер'єру в техніці *декупажу* (мал. 48). Цей вид декорування доступний абсолютно всім і, разом із цим, може перетворити звичайну пусту пляшку, стару тарілку або кавовий столик на витвір мистецтва.

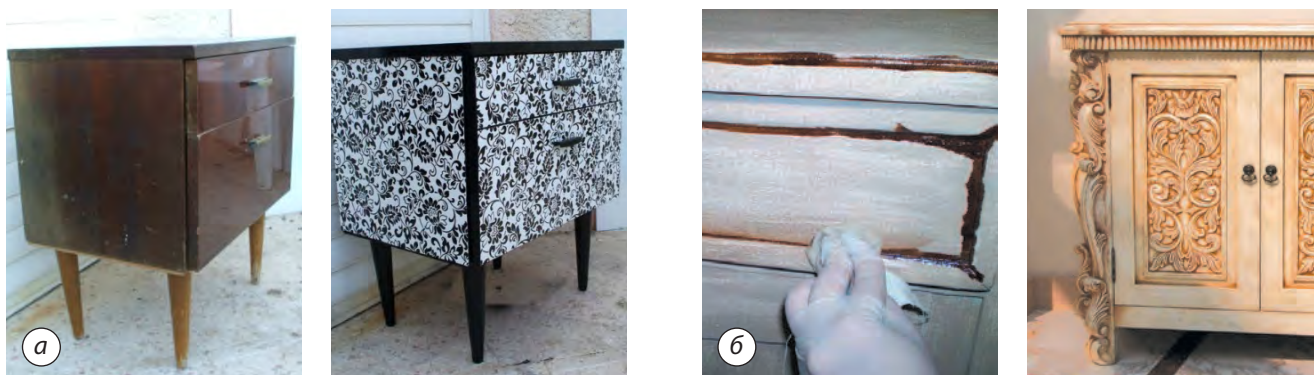
Часом нам дуже шкода розлучатися зі старими меблями, утім це зовсім необов'язково робити. До видів декорування, які надають старим речам нового життя, можна віднести

Мал. 47. Декорування предметів інтер'єру за допомогою вітражів

Мал. 48. Декорування предметів інтер'єру за допомогою декупажу

Мал. 49. Декорування меблів: а — емаллю; б — патинуванням

покриття предметів або їхніх частин *емаллю* (мал. 49, а). Її наносять безпосередньо на поверхню без попередньої підготовки. Найчастіше цей вид декору використовують тоді, коли треба приховати якісь недоліки. Популярним є також *патинування* — це такий декоративний прийом, метою якого є імітація зістареного матеріалу (мал. 49, б). Роблять це за допомогою нанесення спеціального синтетичного матеріалу (патини), у результаті чого з'являється ефект окиснення, потертості, характерних для антикварних меблів.

Сьогодні все частіше інтер'єр декорують *текстилем* завдяки його екологічності та безпеці. За допомогою тканин можна створити неповторну атмосферу затишку й комфорту, а кімната буде виглядати дуже стильно.

Домашній текстиль може або контрастувати з основними кольорами інтер'єру, або нюансно доповнювати їх. Головне, щоб вибрані кольори поєднувалися між собою. Тканина в елементах декору може бути як однотонною, так і з малюнком. До того ж її

можна розписати власноруч і отримати оригінальну чудову річ в єдиному екземплярі.

Мозаїка — це вид декорування поверхні візерунком з дрібних шматочків різних або однакових матеріалів. Мозаїкою можна прикрашати будь-що: стіни, столи, горщики для квітів. Це дуже просто й цікаво, при цьому можна створити власний, неповторний візерунок з битих черепків посуду, шматочків скла та кахельної плитки (мал. 50).

Отже, декорування предметів інтер'єру власноруч є досить корисним, і разом із цим, цікавим заняттям. Важливо пам'ятати, що для створення гармонійного простору в одній кімнаті має бути не більше п'яти предметів, що акцентують на собі увагу.

Опорядження виробу

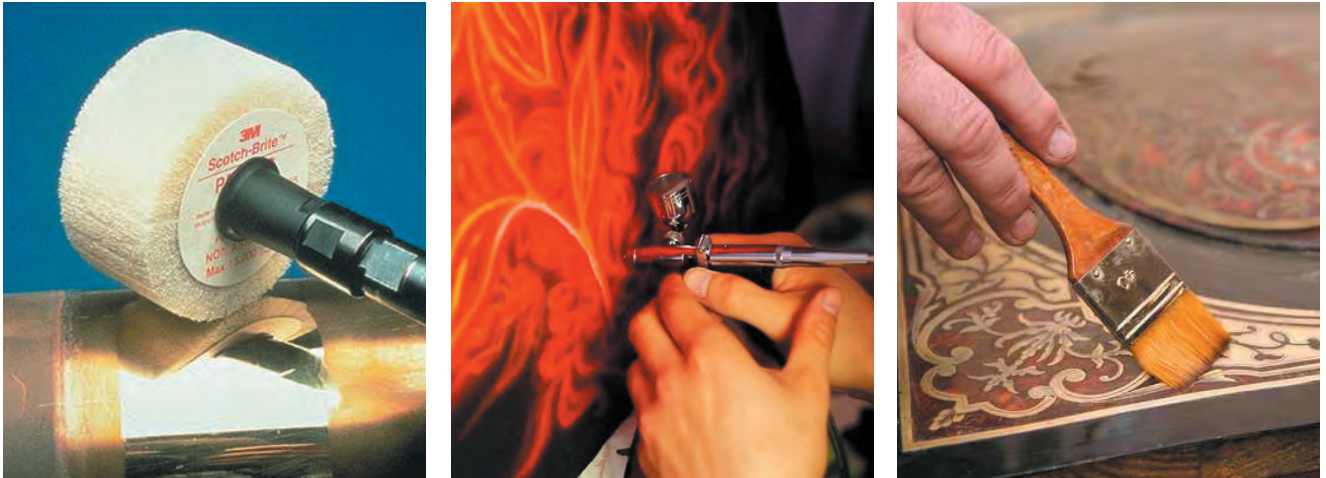
Перед тим, як декорувати приміщення предметом інтер'єру або виробом, що раніше вже використовувався та потребує певних змін у зовнішньому вигляді, необхідно виконати опорядження його поверхні.

Опорядження виробу є одним із етапів технологічного процесу, під час якого виробу надають гарного зовнішнього вигляду. Без цього етапу предмет буде виглядати не завершеним, а іноді взагалі може втратити своє функціональне призначення. Вироби, які створюють предметне середовище приміщень різного призначення, можуть бути виготовлені з різних матеріалів. Відповідно способи їх опорядження також матимуть певні особливості.

Опорядження виробів з тонколистового металу та дроту здійснюють шліфуванням, поліруванням та, за необхідності, фарбуванням.

Мал. 50. Декорування предметів інтер'єру в техніці мозаїки

Мал. 51. Опорядження виробів

Вироби з деревини також можна шліфувати і полірувати, щоб надати їм привабливого вигляду й підкреслити текстуру. Під час опорядження виробів з деревини часто на них наносять прозоре або непрозоре покриття.

Щоб покращити декоративні якості виробів з деревини, застосовують імітаційне опорядження різними барвниками (для підсилення їхнього кольору), аерографією (для створення нової структури деревини), текстурними папером, тканиною, полівінілхлоридною декоративною плівкою з наступним ламінуванням, декоративним пластиком (для імітації бажаної структури деревини) (мал. 51).

Догляд за виробами інтер'єрного призначення

Час, у продовж якого будуть служити предмети інтер'єру, залежить насамперед від догляду за ними та заходів, які вживає людина, щоб зберегти їх у відмінному, незіпсованому стані.

Необхідно слідкувати за тим, щоб на кольорові вироби не потрапляли тривалий час прямі сонячні промені.

Предмети в приміщенні не повинні контактувати з сирими поверхнями та з іншим шкідливим середовищем. Вологість місця, де розташовані інтер'єрні вироби, не має бути більше 65%. Для підтримки оптимальної вологості в приміщенні можна використовувати осушувачі чи зволожувачі повітря. Слід пам'ятати, що меблі, подушки та інші предмети необхідно періодично провітрювати.

Різкий перепад температур також може вплинути на стан декоративних виробів. Їх не рекомендують розташовувати менш, ніж на один метр від джерела світла і тепла. Оптимальна температура може коливатися від 10 до 25°C. Не можна ставити на меблі гарячі чашки, розпечені праски та інші предмети. Виняток становлять меблі зі спеціальними стільницями.

Усі деталі виробів предметного середовища, що виготовлені з твердих матеріалів, необхідно регулярно протирати. Доглядати за такими поверхнями можна за допомогою м'якої вологої тканини, поролонових губок або спеціальних меблевих щіток (можна з використанням спеціальних миючих засобів). Скляні вироби та дзеркала чистять ватою, змоченою в спиртовому розчині. Після цього потрібно ретельно протерти скло паперовою серветкою. Сьогодні в продажі є велика кількість засобів побутової хімії для миття дзеркал, у складі яких є нашатирний спирт. Такі засоби істотно полегшують догляд за скляними й дзеркальними предметами інтер'єру.

Для того щоб м'які предмети інтер'єру прослужили довго, слід дотримуватися елементарних правил з догляду за ними. Перше й найголовніше правило — регулярне чищення їх пилососом, а також захист від механічних пошкоджень, розломів кріпильних матеріалів і розриву матеріалів, якими вони покриті. Шкіряні вироби достатньо час від часу протирати вологою ганчіркою.

ПРОЕКТ «ВИГОТОВЛЕННЯ ДЕКОРАТИВНОГО ПАННО»

I. Організаційно-підготовчий етап

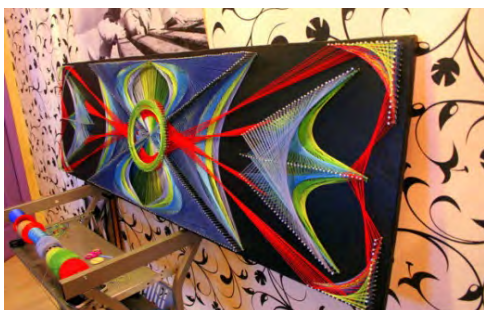
1. Вибір та обґрунтування теми проекту

Сучасний інтер'єр приміщення має не тільки відповідати своїм функціям, а й бути естетичним на вигляд, викликати позитивні емоції. Види та стилі інтер'єру змінюються дуже швидко. Уміння правильно оздобити інтер'єр цікавими деталями сьогодні є надзвичайно актуальним. Ідей, як краще декорувати приміщення, існує чимало. Кожен підбирає інтер'єр на свій смак, а разом із цим і невеликі елементи декору, такі як статуєтки, скриньки і картини. Чудово прикрасять будь-який інтер'єр настінні прикраси, виконані в різних техніках. Але не всі можуть дозволити собі повісити у вітальні картини відомих художників. Утім завжди можна вибрати щось простіше, але не менш красиве й вишукане. Стильне декоративне панно, виготовлене в техніці стрінг

арт (string art), стане унікальною прикрасою інтер'єру (мал. 1).

String art — це один із напрямів у творчості hand made, основою якого є цвяхи й нитки. З дерев'яних дощок, куди молотком забивають цвяхи і на які натягують нитки, виходять цікаві написи, незвичайні узори і, навіть, картини для виставок! Нитки та цвяхи — здавалось би, нічого романтичного. Як ці матеріали можуть «подружитися» на одній площині? Та от парадокс — із них можна зробити справжній шедевр. Ідея не нова, але ж наскільки цікава та неординарна! А найприємніше, що ви самі можете намалювати ескіз для вашої картини.

Цей вид рукоділля зможе не тільки зацікавити вас процесом створення картин, але й дасть можливість створити унікальні подарунки (мал. 2). Картина з ниток може стати оригінальним презентом на весілля, день народження або якусь важливу дату — досить лише красиво «набити» нитками цю саму дату на дошку і пам'ятна річ готова!

Мал. 1. Декоративні панно в техніці string art у сучасному інтер'єрі

Дізнайтеся більше

Кумі Ямашита — одна з популярних художниць у світі, що прославилася картинами в техніці ізонить (так ще називають стрінг арт). Нитяна графіка Кумі вражає, шокує, дивує... Одні тільки цвяхи й безперервна чорна нитка — і ось він, шедевр, готовий

Український художник Зеник Палагнюк, який розмістив в Інтернеті ролик, в якому від початку і до кінця був відображений процес створення картини-портрета

Мал. 2. Надписи, виконані в техніці стрінг арт

2. Мета виконання проекту

Виготовлене панно може бути використане для оздоблення оселі, приміщень навчального закладу, а також як подарунок.

3. Яким має бути виріб

Оскільки призначення декоративного панно — прикрашати інтер'єр, воно має бути оригінальним та якісним, привабливим та естетичним, безпечним у користуванні. Виріб, що виготовляється, має бути неповторним, таким, щоб майстер, який працює над цим проектом, пишався та отримував задоволення від своєї роботи. Велику роль відіграє вибір зображення і добір кольорів.

4. Банк ідей та аналіз моделей-аналогів

Перед початком роботи над проектом потрібно створити банк ідей. Для цього можна почерпнути ідей з виставок, моделей панно, які є в продажу, та скористатись інтернет-ресурсами (мал. 3).

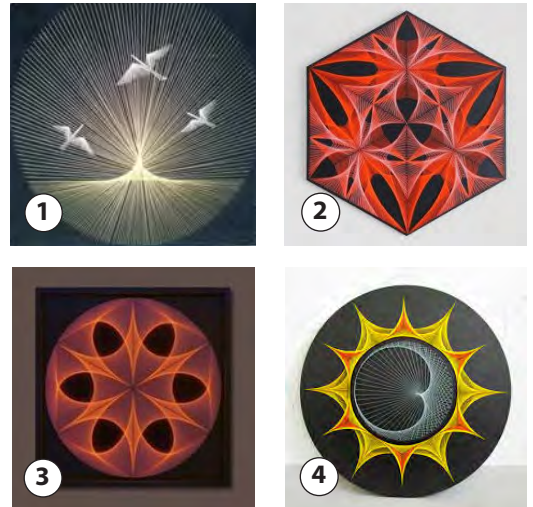
Проаналізувавши обрані моделі-аналогі 1–4 на малюнку 3, ми розуміємо, що кожна з них відповідає своєму призначенню. Утім моделі 1, 2, 4 складні у виготовленні, а моделі 2, 4 мають різнокольорове заповнення форми. Модель 3 найкраще відповідає вимогам проекту за формою, колірним рішенням, складністю виготовлення.

II. Конструкторський етап

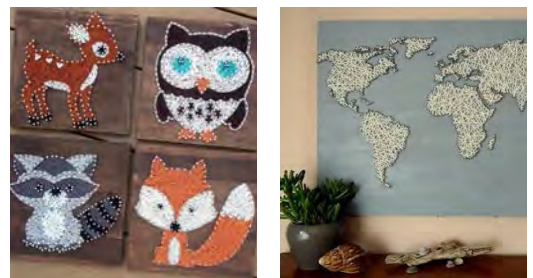
1. Аналіз конструкції виробу

На цьому етапі слід визначитися з тим, який зразок панно найбільше підійде для досягнення мети проекту. Декоративні панно в техніці стрінг арт різняться за розміром, формою, зображенням, кольором (мал. 4).

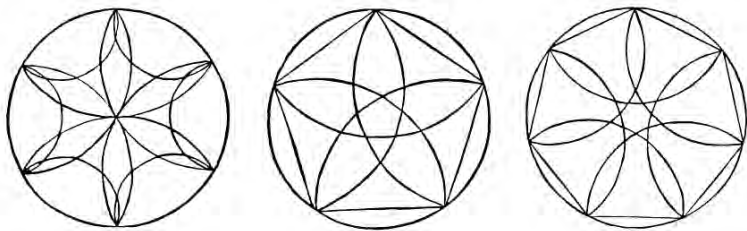
Після ознайомлення з моделями-аналогіями обираємо для виготовлення декоративне настінне панно круглої форми з монохромним стилізованим зображенням сонця, виконане в техніці стрінг арт.

Мал. 3. Моделі-аналогі декоративного панно в техніці стрінг арт

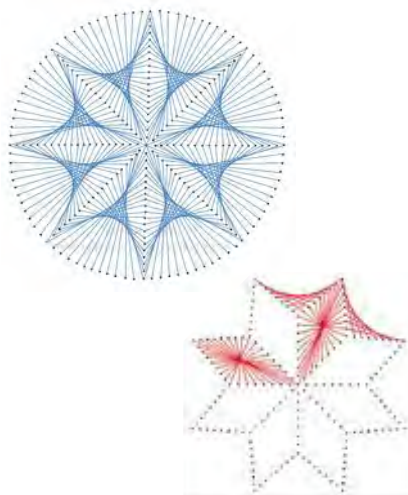
Мал. 4. Види декоративних панно в техніці стрінг арт

Мал. 5. Ескізи

Мал. 6. Малюнок майбутнього виробу

Мал. 7. Схема заповнення форми панно

Мал. 8. Зразок фанери для роботи

Мал. 9. Нитки «ірис»

2. Клаузура та ескіз виробу

Щоб визначити остаточний малюнок для панно, виконаємо декілька ескізів з метою пошуку кращого варіанта (мал. 5). Після чого виконуємо малюнок майбутнього виробу (мал. 6).

3. Схема заповнення форми панно

Зразок схеми виготовлення приведено на малюнку 7.

4. Матеріали для роботи та їх кількість

Для виготовлення декоративного панно «Сонце» необхідні такі матеріали:

- дерев'яна дошка, або фанера, або пінополістиролова плита розмірами 500×500×8 (мал. 8);
- капронові нитки, або «ірис» (мал. 9), або металізовані нитки — 50 г (120 м);
- цвяхи декоративні, або меблеві, або столярні (близько 320 штук);
- клей без кольору — 10 г;
- фарба темно-сірого кольору акрилова або водоемульсійна — 70 г;
- малярна стрічка — 2 м;
- наждачний папір — 1.

Які властивості конструкційних матеріалів впливатимуть на технологію обробки:

- основа для панно має бути щільною, для того щоб цвяхи міцно тримались у ній;
- нитки для виготовлення панно мають бути міцними, щоб не рвалися між цвяхами.

5. Інструменти, пристосування та обладнання, потрібні для роботи

Для виготовлення декоративного панно «Сонце» знадобляться:

- простий олівець і лінійка;
- молоток;
- шило;
- плоскогубці;
- пінцет;
- малярний пензлик.

III. Технологічний етап

1. Послідовність виготовлення виробу

1 Розмітити та вирізати заготовку основи з фанери квадратної форми 500×500. Якщо необхідно, зачистити поверхню фанери наждачним папером.

2 Пофарбувати поверхню основи в темно-сірий колір. Після висихання можна повторити фарбування для отримання насиченого кольору.

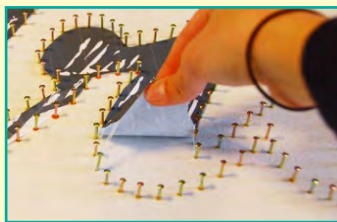

3 Прикріпити схему заповнення форми до основи малярською стрічкою.

4 Забити цвяхи дотримуючись певної однакової відстані між ними (5–7 мм) на однакову глибину без нахилу. Над поверхнею основи залишити 5–7 мм цвяхів. Якщо під час забивання цвяхів утворюється нахил — він має бути в одному напрямку.

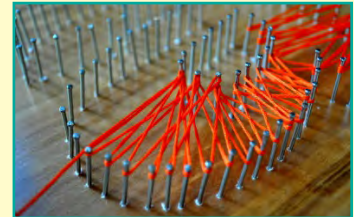

5 Видалити з основи панно паперову схему.

6 Обплести нитки між цвяхів відповідно до схеми обплетення.

Нитки необхідно натягувати так, щоб вони не провисали. Кінці вузликів ниток слід акуратно закріпити клеєм до цвяхів.

7 Якщо утворений узор не має насиченого кольору — обплести ще один шар ниток за схемою.

8 Прикріпити до зворотного боку панно металеву петлю для кріплення.

2. Правила безпечної праці та санітарно-гігієнічні вимоги, яких потрібно дотримуватися під час виконання робіт

1. Використовувати справний, добре налагоджений інструмент.
2. Використовувати інструмент за призначенням. Інакше можна не тільки зіпсувати його, але й отримати травму.
3. Не відволікатися під час роботи.
4. Під час фарбування або лакування поверхні деревини необхідно одягати на руки гумові рукавички. Під час фарбування не тор-

катися руками обличчя, особливо очей. Працювати в добре провітрюваному приміщенні.

5. Не можна виконувати розмітку, тримаючи заготовку на колінах.

6. Для забивання цвяхів у поверхню необхідно спочатку шилом наколювати заглибину, вставляти в неї цвях і потім забивати. Молоток опускати на всю поверхню головки, щоб цвях не зігнувся.

7. Працювати із шилом слід дуже обережно: надмірні зусилля можуть призвести до поранення.

IV. Заключний етап

1. Фото спроектованого та виготовленого виробу.

Готовий виріб

2. Чи досягнуто мету проектування? Чи відповідає задуму спроектований та виготовлений виріб?

Декоративне панно виготовлено, отже мету проекту досягнуто. Спроектований та виготовлений виріб повністю відповідає задуму.

3. Розрахунок орієнтовної вартості витрачених матеріалів.

Для виготовлення декоративного панно було орієнтовно витрачено 164,60 грн.

4. Що можна змінити у виробі, якщо доведеться виготовити його ще раз?

У панно для більшого ефекту об'єму під час обплетення можна додати нитки за кольором на півтону темніші.

5. Що виявилось найскладнішим у роботі над проектом?

Найскладніше у виготовленні виробу — рівномірно зробити отвори і забити цвяхи. На це витрачається найбільше часу.

6. Як можна реалізувати спроектований та виготовлений виріб?

Для порівняльного аналізу вартості панно звернулись до магазинів, які реалізують вироби hand-made. Не всі магазини мають у продажу панно в техніці стрінг арт. Наявні панно мають різні ціни — від 100 грн до 2500 грн залежно від використаного матеріалу й розмірів. Панно розміром 50×50 см коштує 350–500 грн. Ці ціни було порівняно із цінами на декоративні панно в техніці стрінг арт в Інтернет-магазинах.

Висновок — декоративні панно в техніці стрінг арт є ексклюзивними виробами. Вартість витрачених матеріалів — це дуже невеликі гроші, якщо не рахувати час, витрачений на виготовлення. Такі вироби можна виготовляти для реалізації на замовлення, оскільки знайти і придбати потрібне зображення складно.

Такого панно не буде ні в кого! Залишилось презентувати проект.

Розрахунок орієнтовної вартості витрачених матеріалів

№ з/п	Матеріал	Ціна	Кількість	Остаточна вартість
1	Фанера	500×500×8 — 90 грн	500×500×8	90,00 грн
2	Металізовані нитки	20,00 грн/катушку	1 катушка	20,00 грн
3	Цвяхи декоративні	10 шт. — 1,00 грн	320 шт.	32,00 грн
4	Фарба темно-сірого кольору водоемульсійна	50,00 грн/1 літр	50 г	2,50 грн
5	Клей без кольору гарячий силікон	1 стрижень — 5 грн	0,5 стрижня	2,50 грн
6	Малярна стрічка	25 м — 20 грн.	2 м	1,60 грн
7	Наждачний папір — 1	1 шт. — 10 грн	1 шт.	10 грн
8	Малярний пензлик	1 шт. — 6 грн	1 шт.	6 грн
			Усього	164,60 грн

Навчальний модуль: ТЕХНІКИ ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА

За результатами опанування матеріалу модуля ви навчитеся використовувати здобуті знання у практичній діяльності.

Ви дізнаєтеся про:

- традиційні й сучасні техніки та технології декоративно-ужиткового мистецтва та їхні особливості;
- особливості українського декоративно-ужиткового мистецтва;
- осередки художніх промислів України;
- традиційні українські прикраси;
- творчість народних майстрів України.

Ви навчитеся:

- добирати потрібні матеріали та обладнання для виготовлення виробів декоративно-ужиткового мистецтва;
- самостійно виготовляти виріб відповідно до обраної технології;
- розраховувати бюджет проекту.

Ви оволодієте:

- навичками проектування виготовлення власного виробу;
- навичками створення композиції виробу декоративно-ужиткового мистецтва.

Ви застосовуватиме:

- методи проектування для створення власного проекту;
- різні техніки і технології для виготовлення й оздоблення виробу.

Поняття про декоративно-ужиткове мистецтво

Людина з давніх-давен захоплювалася красивими речами і намагалася зробити середовище навколо себе гарним і комфортним. Саме це й дало початок розвитку одного з найдавніших видів мистецтв — **декоративно-ужиткового мистецтва**. Воно забезпечує практичні потреби людини і водночас задовольняє її прагнення до краси. Декоративно-ужиткове мистецтво виникло на ранніх стадіях розвитку людського суспільства і завжди було найважливішою ланкою художньої творчості.

Сьогодні декоративно-ужиткове мистецтво — це галузь декоративного мистецтва зі створення художніх виробів, що мають практичне застосування, а також художнє оброблення (оздоблення) побутових предметів (меблів, тканини, знарядь праці, одягу, посуду, прикрас, іграшок та інших виробів). «Декоративне» — означає «прикрашати», а «ужиткове» — те, що речі мають практичне застосування (ужиток), а не лише є предметом естетичної насолоди.

Витвори декоративно-ужиткового мистецтва є частиною оточуючого людину предметного середовища. Вони мають не лише

функціональне, а й естетичне навантаження. Часто вони є складовою єдиного ансамблю в інтер'єрі, екстер'єрі, ландшафтних композиціях тощо.

Види декоративно-ужиткового мистецтва різноманітні: художня обробка деревини та металу, вишивка й розпис тканини, плетіння із соломи чи лози, вироби з кістки, каменю, скла, глини, оброблення дорогоцінного та напівдорогоцінного каміння, виготовлення іграшок, виробів з бісеру та багато іншого.

Техніки декоративно-ужиткового мистецтва

Сьогодні декоративно-ужиткове мистецтво перебуває у безперервному розвитку, а унікальні вироби, виготовлені майстрами або власноруч, надзвичайно популярні. Також поступово відроджуються забуті традиційні технології виготовлення виробів та виникають і поширюються нові сучасні техніки.

Техніки та технології виготовлення виробів декоративно-ужиткового мистецтва

Вирізування на яєчній шкаралупі

Вишивання на яєчній шкаралупі нитками та стрічками

Декупаж

декорування поверхонь наклеюванням зображень із подальшим їх закріпленням лаком

Вишивання соломкою

Виготовлення аплікації з природних матеріалів

Художнє кування

Лозоплетіння

Виготовлення ляльки-мотанки

В'язання гачком

В'язання спицями

Асамбляж

виготовлення колажів з об'ємних деталей, скомпонованих на площині у вигляді панно

Виготовлення виробів з фоамірану (пластичної замші)

Квілінг

виготовлення паперових композицій зі скручених вузьких смужок паперу

Валяння з вовни

Виготовлення виробів зі шкіри

Вишивання стрічками

Паперова пластика

Матчворк

конструювання із сірників

Поп-ап

виготовлення об'ємних паперових листівок

Орнаре (прікінг)

виколювання узору голкою за шаблоном

Спірелі (ізонитка)

вишивання на папері

Пейт-арт

викладання малюнка зі згорнутих у тонкі джгути паперових серветок

Айріс фолдінг

викладання смужок з кольорового паперу чи тканини у вигляді спіралі (райдужне складання)

Стрінг-арт

створення декоративних виробів за допомогою цвяхів і ниток

**Виготовлення виробів
з глини**

**Гільширування
випалювання по тканині**

Гонутель

*виготовлення квітів з тонкої
проволоки та шовкової нитки*

В'язання із соломи

Вишивання бісером

Скрапбукінг

*виготовлення та оформлення
фотоальбомів*

Кінусайга

*(печворк без голки) мозаїчна
клаптикова аплікація*

Ембосінг

*створення рельєфних зобра-
жень на плоских поверхнях*

**Плетіння з газетного
паперу**

Особливості українського декоративно-ужиткового мистецтва

Українське декоративно-ужиткове мистецтво має яскраво виражений національний колорит. Воно відображає національні особливості: у різних предметах побуту відтворено життєвий уклад, історію, культуру і навіть економіку нашого народу. Українське народне декоративно-ужиткове мистецтво різноманітне й багатогранне.

Кожен вид декоративно-ужиткового мистецтва тісно пов'язаний з історією, національними традиціями певних регіонів і свідчить про мистецьку обдарованість народних майстрів. Основними осередками художніх народних промислів в Україні є: Опішня (Полтавська область) — художня кераміка; Решетилівка (Полтавська область) — килимарство; Дігтярі (Чернігівська область) — килимарство, рушники, плахові тканини; Петриківка (Дніпропетровська область) — петриківський розпис; Кролевець (Сумська область) — кролевецькі рушники; Бубнівка (Вінницька область) — центр традиційного гончарства; Клембівка (Вінницька область) — художня вишивка; Косів (Івано-Франківська область) — килими, художні вироби з дерева, кераміка, шкіра; Вижниця (Чернівецька область) — вироби з деревини, оздоблені різьбленням та випалюванням та багато-багато інших (мал. 1).

У нашій країні є чимало майстрів, які удостоєні звання «Народний художник України»: К. В. Білокур (декоративний живопис), Д. Ф. Головка (художня кераміка), М. О. Приймаченко (живопис, наївне мистецтво), О. Ф. Наєнко (монументальне мистецтво, інкрустація соломкою), Л. С. Товстуха (килимарство), М. К. Тимченко (майстриня петриківського розпису).

Українське декоративно-ужиткове мистецтво має прадавнє коріння. Українські промисли існували ще за доби Київської Русі, про що свідчать історичні довідки й пам'ятки. Найдавнішими видами українського ужиткового мистецтва вважають різьбу по деревині, вишивання, гончарство, килимарство.

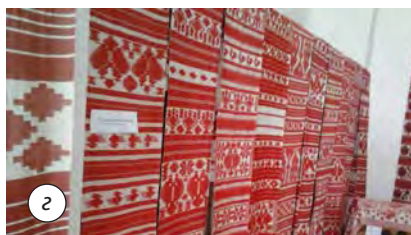
а

б

в

г

д

Мал. 1. Регіональні види декоративно-ужиткового мистецтва: а — кераміка, виготовлена опішнинськими майстрами; б — решетилівський килим; в — тарілка, розписана петриківським розписом; г — кролевецькі рушники; д — скриня, виготовлена косівськими різьбярями

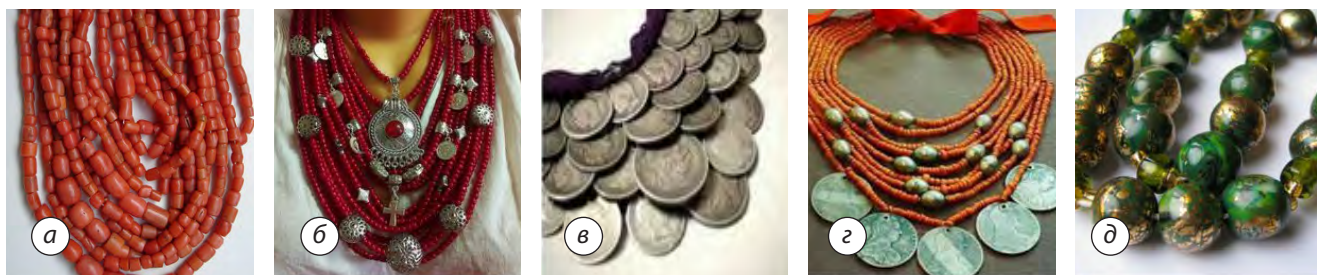
Мал. 2. К. В. Білокур за роботою

Мал. 3. Д. Ф. Головка виготовляє новий виріб

Мал. 4. М. О. Приймаченко та її твори

Мал. 5. Традиційні українські прикраси: а — намисто; б — дукач; в — салба; г — дукати; д — пацьорки; е — зграда; є — гердан

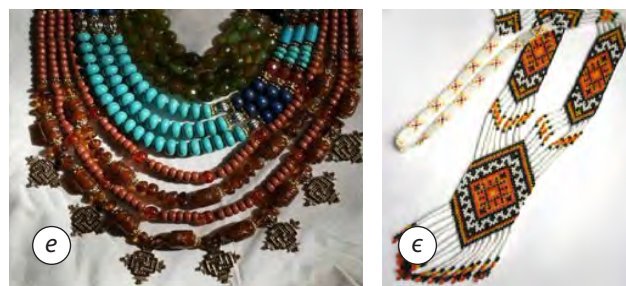
Про красу українського національного одягу сказано багато. Національний костюм українців є одним з найколеритніших в усьому світі. А різноманітні прикраси, як чоловічі, так і жіночі, були не тільки предметами гардероба, а й витворами народного мистецтва. Упродовж багатьох років прикраси змінювались за формою, матеріалом, кольором, значенням.

Найбільш поширеними традиційними українськими прикрасами є намиста, дукачі, салби, дукати, пацьорки, згради, гердани та інші (мал. 5). Жінки одягали їх як на свята, так і в будні. Чим більше нагрудних прикрас було в жінки — тим заможнішою вона вважалася.

Бісероплетіння як вид національного декоративно-ужиткового мистецтва України

На території сучасної України бісер був поширений ще за часів Київської Русі, підтвердження чому знаходять як у письмових джерелах, так і в археологічних розкопках. Бісер і скляне намисто були відомі нашим предкам не тільки завдяки торгівлі з Візантією та країнами Близького Сходу. Різні прикраси, знайдені під час розкопок поховань IX–XII століть, свідчать про розвиток виробництва скла на Русі. Але найбільш значного поширення в Україні бісер набув у кінці XVIII — першій половині XIX століття.

Із появою в XIX столітті промислових технологій виготовлення скляних виробів популярність бісеру значно поширилася. Бісерні прикраси цієї епохи, що збережені в музейних колекціях, свідчать про високий рівень розвитку технологій, а їх орнамент і палітра відображають регіональні художні

особливості. До початку XX століття прикраси з бісеру стають важливою складовою народного костюма західних областей України, а також окремих сіл Східного Полісся і Середнього Подніпров'я. В ансамблі одягу вони виконують декоративну й оберегову функції, а також є ознакою віку і суспільного становища особи.

Серед українських прикрас з бісеру особливо слід виділити гердани. Вони надзвичайно красиві та різноманітні за орнаментом та колористикою. Гердан являє собою ткану нагрудну прикрасу у вигляді двох смужок бісеру, які спереду з'єднані медальйоном. Одягається через голову. Цікаво, що раніше цю прикрасу носили як жінки, так і чоловіки. У східних регіонах України гердани були майже невідомі, проте були поширені в Галичині. Гердан вважали потужним оберегом, його не можна було передавати іншій людині або давати комусь поносити.

Орнаменти на гердані зазвичай узгоджувалися з вишивками певної місцевості на сорочках. Фонову частину стародавніх герданів на Косівщині робили з бісеру білого кольору. Білий колір вигідно підкреслював виразність окремих мотивів і елементів узору — хрестиків, кіл або ромбів. Схарактеризувати виробництва Снятинського району можна поєднанням таких кольорів: зеленого, блакитного, білого і жовтого. Яскрава зелень у рослинному орнаменті притаманна Буковині.

Під час виготовлення ґерданів використовують різні кольори, добираючи їх відповідно до орнаменту та одягу, з яким планується носити прикрасу.

Із давніх-давен бісерні прикраси були оберегами. Навіть «лихе око» насамперед зупиниться на яскравому ґердані. Майстер не міг розпочати роботу з бісером у поганому настрої, щоб не передати своїх турбот на чутливий до енергетики бісер, а через нього і на інших людей.

ТВОРЧИЙ ПРОЕКТ «ҐЕРДАН З БІСЕРУ»

І. Організаційно-підготовчий етап

1. Вибір та обґрунтування теми проекту

Сьогодні надзвичайно актуальними є різноманітні аксесуари та прикраси, оскільки вони дають можливість підкреслити унікальність, красу та стиль людини. Магазини пропонують широкий вибір прикрас, але найціннішими є ті, що виготовлені власноруч. Створювати біжутерію самостійно просто і надзвичайно цікаво. Етнічний стиль в одязі сьогодні дуже популярний, що пробуджує інтерес до національного традиційного одягу та аксесуарів, зокрема до нагрудних прикрас. Найкращим вибором як для дівчат, так і для жінок буде ґердан. Його виготовлення на потребує спеціальних умінь,

необхідні лише працьовитість, акуратність та натхнення.

2. Мета виконання проекту

Ґердан із бісеру буде унікальною прикрасою, що доповнить ваш образ. Його можна поєднувати з одягом в етнічному стилі або додати «родзинку» в буденний стиль casual. До того ж це чудовий подарунок для близької людини.

3. Яким має бути виріб

Ґердан дуже красива, але нескладна у виготовленні прикраса, яку зможуть зробити власноруч навіть початківці. Виготовляти ґердан необхідно з якісного бісеру ретельно дібраних кольорів. Кількість кольорів залежить від орнаменту. Добирати колірну палітру варто під одяг, з яким плануєте носити ґердан. Окрім цього, важливо, щоб виріб був виготовлений акуратно.

4. Банк ідей та аналіз моделей-аналогів

Створення банку ідей необхідне для впорядкування великого обсягу інформації щодо моделей ґерданів з метою аналізу. Можна скористатися фотографіями моделей із журналів, Інтернету та інших джерел інформації. На цьому етапі необхідно проаналізувати різні варіанти виготовлення ґерданів (моделі, кольорову гамму, способи виготовлення тощо). Не вибирайте дуже багато моделей, оскільки їх буде важко порівняти. Для банку

Модель 1

Модель 3

Модель 2

Модель 4

Мал. 6. Різні види ґерданів як моделі-аналогі

Мал. 7. Обраний варіант ґердана для виготовлення

Мал. 8. Схема для виготовлення проектного ґердана

ідей оберіть 4–6 моделей, які вам сподобалися найбільше (мал. 6).

Розглянувши та проаналізувавши зображення вибраних моделей-аналогів, ми побачили, що модель 1 виготовлена за складним орнаментом, модель 2 має надто багато кольорів, а моделі 3 та 4 подібні за способом виготовлення і відрізняються кольоровою гамою. Для виготовлення виберемо не складну у виготовленні модель 4, але розробимо інше поєднання кольорів ґердана (мал. 7).

5. Орієнтовний час виготовлення виробу

Вибрана модель ґердана не складна у виконанні, в орнаменті поєднано невелику кількість кольорів. Для виготовлення виробу та оформлення відповідних матеріалів проекту знадобиться приблизно 30 годин. Виготовляти ґердан можна як на уроках з технологій, так і в позаурочний час.

II. Конструкторський етап

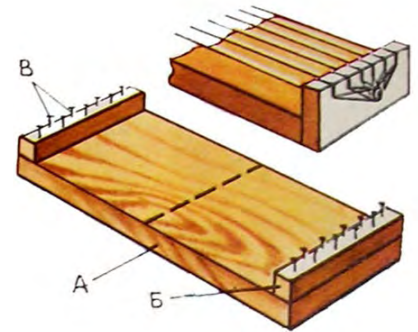
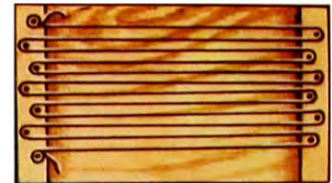
1. Аналіз конструкції виробу

Для виготовлення ґердана вибрали не складну схему, таку, в якій поєднано три кольори: червоний, чорний і білий. ґердан у такій кольоровій гаммі буде завжди актуальним та гармоніюватиме з різним одягом. Схему для виготовлення підберемо з Інтернету (мал. 8).

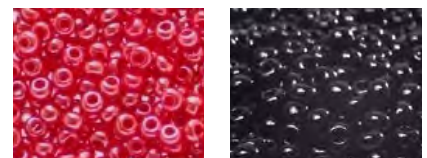
2. Добір матеріалів, інструментів та пристосувань

Для виготовлення ґердана необхідні:

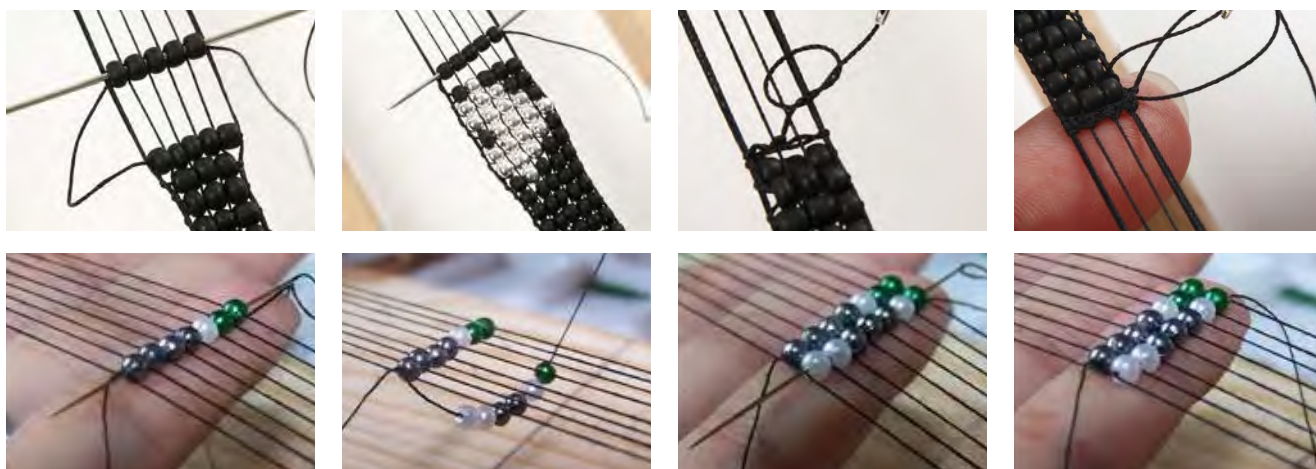
- станок для бісероплетіння або дерев'яна дошка (мал. 9);
- голка для бісеру;
- котушкові нитки білого кольору № 10;
- ножиці;
- чеський бісер № 8: білого й чорного кольорів — по 30, червоного кольору — 80 г (мал. 10).

Мал. 9. А — дерев'яна дошка, Б — дерев'яний брусок, В — цвяхи

Мал. 10. Бісер для ґердана

Мал. 11. Основні операції плетіння гердана

III. Технологічний етап

1. Послідовність виготовлення виробу

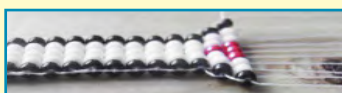
1 Відрізати шість ниток основи завдовжки близько 150 см. Прикріпити їх до станка, відрізати ще одну довгу нитку, прив'язати її до верхньої нитки основи в самій середині

2 Набрати на один кінець нитки 5 бісеринок (1 чорну, 3 білі, 1 чорну), провести голку під нитки основи і протягнути голкою зверху. У такий спосіб проплести в один бік 10 см. Ця техніка називається *станочне ткацтво*.

3 Тепер необхідно зробити додавання. Відрізати довгу нитку, заправити її в голку і протягнути крізь останній ряд вузької стрічки. Цю нитку з обох боків прив'язати до станка.

4 Потім на робочу нитку нанизати 1 чорну, 2 білі, 1 червону, 2 білі, 1 чорну бісерину, потім підхопити робочу нитку під нитки основи і протягнути зверху. Такі дії повторювати кілька разів, збільшуючи кількість бісерин.

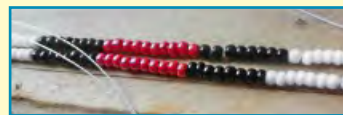

5 Закріпити робочу нитку в бісерини та обрізати. В останньому ряду має бути 15 бісеринок.

6 Так само повторити дії на іншому боці гердана: спочатку проплести 10 см вузької стрічки, а потім виконати додавання.

7 Далі з кожного боку гердана утворити бахрому: На кожні дві нитки нанизати бісер у такому порядку: 10 білих, 10 чорних, 10 червоних, 10 чорних та 10 білих бісеринок.

8 Після нанизування бісеру закріпити нитку в зменшенні, протягнути крізь останній ряд бахроми — зверху, набрати бісер за схемою і продовжити плетіння ручним ткацтвом. Якщо в процесі роботи закінчилася нитка, потрібно кінець заправити в бісерини, зав'язавши при цьому вузлик. І в такий спосіб «наростити» нову нитку.

9 Так само потрібно нанизати бахрому і сплести вузьку довгу частину з іншого боку.

10 Скласти дві частини рівненько, знову нанизати бахрому, закріпити робочу нитку, протягнути крізь верхню «висульку». Набрати бісер за схемою і продовжити плетіння ручним ткацтвом. Коли дійдете до зменшень, потрібно набрати бісер за візерунком і протягнути голку під нитки основи, пропустивши одну верхню нитку і одну нижню.

11 Так продовжуйте плетіння і пропускайте по одній до кінця, поки залишиться одна бісерина.

12 Після закінчення плетіння закріпити робочу нитку в бісеринах і зняти майже готовий ґердан зі станка. Останній крок: нанизати бахрому на кінчики.

2. Правила безпечної праці та санітарно-гігієнічні вимоги під час виконання робіт

1. Перед початком роботи підготувати робоче місце, прибрати зайві речі.
2. Роботу виконувати за достатнього освітлення.
3. Роботу тримати на відстані 25–30 см від очей.
4. Ножиці класти із зімкнутими лезами, гострими кінцями від себе.
5. Інструменти зберігати у коробці.
6. Не користуватися несправним інструментом, іржавими та зігнутими голками.

IV. Заключний етап

1. Чи досягнуто мету проектування

ґердан виготовлений акуратно та відповідно до поставлених завдань. Спроекований та виготовлений виріб відповідає задуму.

2. Розрахунок орієнтовної вартості витрачених матеріалів

Для виготовлення ґердана було придбано бісер та нитки. Орієнтовну та остаточну вартість подано в таблиці.

№ з/п	Матеріал	Ціна	Кількість, шт	Вартість остаточна, грн
1	Бісер	10,00 грн/упаковка	7	70,00
2	Нитки	14,00 грн/котушка	1	14,00
			Усього:	84,00

Отже для виготовлення ґердана було орієнтовно витрачено 84 грн.

3. Оцінювання якості виготовленого виробу

Уважно розгляньте виготовлений ґердан та об'єктивно оцініть його якість за такими критеріями:

- Естетичні властивості: гармонійність дібраних кольорів; відповідність виготовленого виробу модним тенденціям.
- Функціональність виробу: відповідність виробу щодо призначення.
- Ергономічна оцінка: зручність виробу в процесі носіння; доцільність розмірів виробу.
- Технологічна оцінка: якість прокладання бісерних рядів; рівномірність та щільність нанизування; симетричність частин ґердана.

4. Аналіз власної діяльності під час виконання проекту

1. Про що ви дізналися, працюючи над проектом?
2. Чи вдалося реалізувати свій задум?
3. У чому полягає новизна та оригінальність вашого виробу?
4. Як оцінили ваш виріб однокласники, близькі та друзі?
5. Чи отримали ви замовлення від знайомих на виготовлення подібних виробів?
6. Чи одержали ви задоволення від результатів своєї роботи?

Навчальний модуль: КУЛІНАРІЯ

За результатами опанування матеріалу навчального модуля ви навчитесь використовувати здобуті знання у практичній діяльності.

Ви дізнаєтеся:

- що таке кенді бар;
- як оформити кенді бар до різних тематичних свят;
- які аксесуари необхідні для організації солодкого столу;
- про різновиди солодоців для кеді бару.

Ви навчитесь:

- визначати оптимальний набір солодоців та напоїв для кеді бару;
- самостійно виготовляти смачні десерти;
- креативно оформлювати й подавати страви;
- розраховувати бюджет проекту;
- презентувати результати проектної діяльності.

Ви оволодієте:

- технологіями виготовлення різних десертів;
- навичками організації робочого місця;
- навичками декорування кеді бару в обраному стилі.

Ви застосовуватиме:

- методи проектування для створення власного проекту.

Що необхідно знати кулінарові-початківцю?

Мистецтво кулінарії — одне з найдавніших, яке постійно оновлюється. Кухар — це професіонал, який несе людям своєю працею задоволення від смачних та оригінальних страв. Це чарівник, який створює справжні кулінарні шедеври.

Для того щоб стати асом у кулінарній справі, слід насамперед знати процес приготування страви до найменших дрібниць. Певна річ, усе пізнається на практиці, але основи вивчити цілком реально, навіть не розпочинаючи приготування. Що саме потрібно знати? Слід знати загальні правила приготування основних харчових продуктів. Ці правила є в кулінарних посібниках, мережі Інтернет, відеокурсах тощо. Там ви ознайомитеся з приготуванням різних страв, подивитесь, як це роблять фахівці. Це кращий

спосіб для тих, хто зовсім не вміє готувати. Слід починати з простих страв: спитати про сімейні рецепти у батьків або подивитися ті, що найбільш сподобалися, в Інтернеті. Наступне, що слід вивчити, це правила зберігання продуктів. Крім того потрібно опанувати базові технології приготування їжі.

Під час виконання проекту з кулінарії ви можете працювати колективно. Можна об'єднатися в групи за різними проектами, спланувати свою роботу, виконати дослідницьку діяльність, шукати та обирати найкращі шляхи виконання. Основною помилкою початківця є вибір найскладніших рецептів. Плануйте свою діяльність від простого до складного.

ТВОРЧИЙ ПРОЕКТ «КЕНДІ БАР»

Вибір та обґрунтування теми проекту

Чи буває свято без солодоців? Без тортика, смачних цукерок і запашних тістечок? Тому ми вирішили в цьому проекті організувати кенді бар. Кенді бар — це новий модний тренд, у перекладі з англійської *candy bar* означає цукерковий або солодкий стіл. Головна відмінність кенді бару від звичайного солодкого столу — багато декоративних елементів і різноманітність не лише смачних, а й дуже красивих кондитерських виробів (мал. 1). Сьогодні організатори свят змагаються у створенні оригінального дизайну й тематики кенді барів. Адже головна мета — здивувати гостей, щоб ніхто не залишився байдужим. Утім щоб створити таку красу, зовсім не обов'язково наймати професійного дизайнера, достатньо знати декілька простих правил, мати необхідне обладнання та навчитися готувати смачні й красиві солодоці.

Інформація, що є актуальною для проекту (історія, цікаві факти тощо)

Десерт — смачне завершення будь-якого свята. Коли ми чуємо слово «десерт», уявляємо щось дуже апетитне й солодке. Насправді десерт — більш широке поняття, що походить від давньофранцузького *desservir* — «прибирати зі столу». Десертом може бути все, що подають після основної страви: сир, фрукти, ягоди, горіхи, соки. Традиційно до десертів належать торти, пироги, тістечка, печиво, цукерки, морозиво, пастила, варення, шоколад, лікери та безліч східних і європейських національних солодоців. Звичай закінчувати трапезу десертом з'явився в Європі тільки в XIX столітті, разом зі зростанням виробництва цукру. До цього солодоці були привілеєм багатих і з'являлися на столі простого люду тільки на свята. Звідси походить звичай приділяти велику увагу прикрасі десертів, адже святкова страва має бути вишуканою.

Історія солодкого фуршету бере початок у США за часів Великої депресії, коли майстерно зроблені багаторівневі торти були рідкісним частуванням. Ідея солодкого столу на весілля (*Cookietable*) зародилася в Піттсбурзі (штат Пенсільванія). На стіл подавали заварні тістечка з кремом, домашні вафлі, тістечка «кінський каштан» і багато іншого. Їх викладали пірамідами на підноси та упаковували в маленькі контейнери, щоб гості після свята могли взяти солодоці із собою.

Сьогодні *CandyBar* поступово приживається і на наших весіллях та інших заходах, оскільки солодоці люблять усі.

Тематика кенді бару

Ошатний стіл із солодоцями — це чудове доповнення будь-якого заходу. Смаколики,

Мал. 1. Варіанти оформлення кенді барів

Мал. 2. Кенді бар до дитячого свята

Мал. 3. Тематичний кенді бар для дорослих

Мал. 4. Кенді бар на весілля

Мал. 5. Варіанти декору кенді барів

оформлені у відповідному стилі, можуть стати окрасою будь-якої події чи свята. Головне — усе має відповідати тематиці свята.

Найпоширеніші тематичні свята

Дитячі свята. Тут вже точно не обійтися без кенді бару. Стильно декорована зона із солодкими частуваннями підійде і для святкування першого дня народження, і для вечірки тинейджерів. Усі будуть щасливі зануритися в чарівний світ улюбленого мультфільму, фільму або книги. Наприклад, це можуть бути класичні «Аліса в країні чудес» або «Попелюшка», а можуть бути популярні «Холодне серце», «Май Літл поні», «Гаррі Поттер», «Міньйони» «Свинка Пеппа» тощо (мал. 2). Також можна продумати колірну гаму, прикраси, вбрання і святкові атрибути.

Свята для дорослих. Дорослі гості навряд чи відмовляться від солодкого, особливо, якщо тістечка більш схожі на витвори мистецтва, ніж на їжу. Це можуть бути теми професій та сфер діяльності: вчені, балерини, льотчики, пожежники, фермери, детективи, моряки тощо (мал. 3). Також можна зорієнтуватися на хобі людини — любить вона малювати, співати, танцювати, читати, цікавиться тваринами тощо. Усі ці захоплення можна відтворити в оздобленні кенді бару.

Весілля. Особливо красиво виглядає весілля в певному стилі чи кольорі. Наприклад, біло-червоній гамі — тоді всі тістечка-цукерки-тортики декорують тільки в цих двох кольорах. Зверніть увагу, що на весіллі кенді бар відвідуватимуть і дорослі, і діти. До речі, до святкування річниці одруження красивий солодкий стіл також буде актуальним.

Оформлення та аксесуари кенді бару

Фон та простір

Продумуємо сервіровку столу, шукаємо ідеї для оформлення в різних стилях, знаходимо варіанти недорогого декору та робимо його своїми руками. Прикрасити потрібно не тільки сам стіл, а й простір навколо нього (мал. 5). Це можуть бути гірлянда з написом «З Днем народження!» або ім'ям іменинника, прикраси з паперу, квіти, повітряні кулі, паперовий декор, стрічки, флористичні композиції, гірлянди.

Скатертина

Для солодкого столу в європейському стилі потрібний особливий «одяг». Звичайні скатертини використовують рідко, найкраще підійдуть відрізи тканини, які можна красиво задрапірувати. Для прикраси підходить фатин, декоративна сітка та інші фактурні матеріали (мал. 6).

Стільці теж можуть «узяти участь» у створенні свята. Їх можна задекорувати, перев'язати бантиком, прив'язати кульки, повісити на них прикраси, іменні таблички або будь-які тематичні атрибути (мал.7).

Посуд

Професіонали рекомендують використовувати тарілки, підставки та вази на високих ніжках. Це підкреслить різноманітність страв і допоможе розмістити їх у великій кількості. Крім того, посуд має відповідати за стилем і колірною гамою загальному декору. Дуже ефектні скляні келихи і вазочки, наповнені горішками в шоколаді або глазури, мармеладом або цукатами. Можна прикрасити стрічками і наклейками звичайні баночки та подати в них дрібну смакоту. Вам знадобляться: тарілки й столові прибори, етажерки для солодощів і фруктів, склянки, тортівниця, вази для цукерок (мал. 8).

Порада! З міркувань безпеки, економії та зручності використовуйте одноразовий посуд — паперовий або твердий пластиковий певного кольору, або класичний білий.

Акcesуари

Для оформлення кенді бару підходять композиції з живих квітів, фотографії іменинника (або молодят), свічки та м'які іграшки. Дуже стильно виглядають прапорці і листівки з тематичними написами: «З Днем народження!», «З ювілеєм», «Love» тощо. Зробити такий декор можна своїми руками. Стануть у пригоді: серветки паперові, посудини для трубочок, шпаг, ложок тощо, різний настільний декор, зокрема тематичний. Свічники краще використовувати тільки для декору, оскільки вогонь не найкращий сусід для солодощів.

Помітність та зручність

Якщо свято масштабне і запрошено багато гостей — не завадить табличка з написом *sandybar*. Тоді всі знатимуть, де стоїть усе найсмачніше.

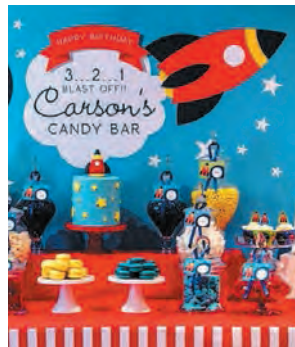
Мал. 6. Варіанти скатертин для кенді барів

Мал. 7. Оформлення стільців для кенді барів

Мал. 8. Види посуду для кенді барів

Мал. 9. Акcesуари для кенді барів

Мал. 10. Варіанти написів

Мал. 11. Упаковки для гостей свята

Частування слід подавати маленькими порціями — «на один укус». Щоб гості не забруднили руки, потрібно запропонувати щипці, лопатки або інші столові прибори, якими буде зручно брати солодощі. Ну і, звичайно ж, серветки. Часто поруч з кенді баром розміщують тацю з красивими маленькими коробочками або пакетиками, щоб кожен гість зміг узяти з собою найсмачніше (мал. 11). Як альтернатива — упакувати одразу такі невеликі презенти і вручити всім у кінці свята.

Добір солодощів для кенді бару

Життя без солодкого втрачає задоволення. Так, багато солодощів — це суцільні калорії. Як же бути? Обирати «правильні соло-

дощі», які корисні, та дотримуватися певних порад.

Перша половина дня — час фізичних і розумових навантажень — це кращий час для гурманів-ласунів.

Купуючи ласощі в магазині, звертайте увагу не тільки на термін придатності, але й на склад продукту.

Краще навчитися готувати солодощі власноруч, використовуючи при цьому лише натуральні компоненти.

Через великий вміст цукру не варто споживати солодощі у великій кількості.

Розглянемо найпоширеніші солодощі, визначимо їхні корисні властивості для здоров'я та рекомендовані добові норми.

Мед

Містить близько 70 % корисних речовин: фолієву і пантотенову кислоти, вітаміни B₂, PP, C, B₆, E, до і Н, а також мікроелементи Магній, Кальцій, Натрій, Йод і Ферум. Ферменти, що містяться в меді, поліпшують травлення й апетит. Рекомендована доза на добу: дві столові ложки.

Сухофрукти та цукати

Ягоди, фрукти і, навіть, овочі, підсушені або зварені в цукровому сиропі, не тільки солодкі, але й дуже корисні, особливо для серця і судин, оскільки містять Калій, Натрій, Ферум. Вони багаті на клітковину, а тому не тільки втамовують голод, але й сприяють роботі шлунково-кишкового тракту. Рекомендована доза на добу: 30 г.

Чорний шоколад

Регулює артеріальний тиск у разі гіпотонії, сприяє зміцненню судин, позитивно впливає на нервову систему і допомагає впоратися з депресією, незамінний під час розумових навантажень. Рекомендована доза на добу: 30–50 г.

Мармелад та желе

Вміст корисного пектину знижує рівень холестерину в крові, виводить токсини, покращує роботу шлунково-кишкового тракту. Пектин гальмує розвиток ракових клітин. Головне — навчитися готувати ці солодощі самостійно з натурального соку й желатину. Рекомендована доза на добу: 20–30 г.

Зефір та пастила

Ці солодощі корисні також завдяки вмісту пектину. Існує безліч рецептів приготування зефіру і пастили в домашніх умовах. Рекомендована доза на добу: до 50 г.

Морозиво, сорбет

Якісне вершкове морозиво в помірних дозах наситить організм Кальцієм, а от фруктове (легкий, вітамінний сорбет) — ідеальний варіант для тих, хто дотримується дієти. Рекомендована доза на добу: до 100 г.

Вагасі

Це японські тістечка, у складі яких тільки натуральні інгредієнти: пшениця, червона квасоля, агар-агар, рис, каштани, різні трави та чай. Це низькокалорійний продукт, тому його можна вживати в більшій кількості. Існує 25 різновидів вагасі, кожне з яких є маленьким кулінарним шедевром, а їх приготування — це вид кулінарного мистецтва.

Халва

Популярні східні ласощі — джерело протеїнів, органічних кислот і цінних мінералів. Халва заспокоює нервову систему, омолоджує організм, зміцнює серце й судини, покращує кровообіг, позитивно впливає на травлення і стан шкіри. Існує соняшникова, кунжутна, арахісова, з додаванням меду. Рекомендована доза на добу: до 50 г.

Капкейки

Це бісквітні тістечка, на які красиво викладено шапочку з крему. У перекладі з англійської *cupcake* означає «чашковий торт». Отже їх подають у паперовій чашечці. Капкейки дуже легкі в приготуванні і стануть прекрасним доповненням до вашого кенді бару.

Кейк-попси

Це тістечка на паличці в шоколадній глазурі. Такий десерт дуже зручний для гостей, оскільки його подають на паличках: жодних крихт, брудного посуду, і насолодитися такими ласощами можна навіть на ходу.

Макарон

Цей французький десерт (*macaron*) являє собою невелике і дуже легке печиво-безе, яке за формою нагадує міні-сендвіч. Він складається з двох половинок, а посередині — прошарок ніжного крему. Макарони можуть бути різного кольору, тому на вигляд вони цікаві й красиві.

Макарун

Класичне американське частування (*macaroon*) — мигдальне печиво з кокосовою стружкою. Що цікаво, форма і начинка такого десерту може бути абсолютно різною. Дуже смачно й красиво, коли такі ласощі политі гарячим шоколадом.

Маршмелоу

Часто можна почути замість цього дивного і довгого слова просто — зефір. Але таке формулювання неправильне, оскільки за складом маршмелоу відрізняється від зефіру. Його прийнято подавати в окремих вазочках або на паличках. На вигляд дуже апетитне, а на смак — чарівне.

Пряники

Існує безліч рецептів і прикрас пряників.

Безе

Дуже смачний і зручний десерт. По-перше, його можна приготувати заздалегідь. По-друге, завдяки об'єму воно красиво виглядає на столі (можна зробити різного кольору і форми). По-третє, можна урізноманітнити його добавками: горіхами, кокосом, корицею, узяти замість звичайного цукру тростинний, притрусити мигдальними пелюстками тощо.

Фрукти та ягоди

Усі чудово знають, які корисні й смачні свіжі сезонні фрукти. Головне — красиво їх подати. Це можна зробити в спеціальних кошиках з тіста або на шпажках.

Солодка «дрібнота»

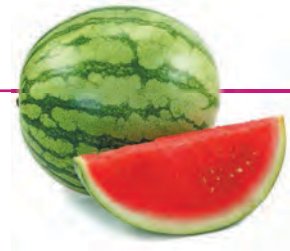
Неодмінним атрибутом солодкого столу є карамельки й льодяники, а також горіхи: у шоколаді або кольоровій глазурі. Існує безліч варіантів, як подати цю смакоту. Головне — оригінальність та відповідність загальному декору.

Напої

Обов'язково в кенді барі мають бути вода, сік, лимонад, холодний чай. Усе подають у порційних пляшечках або келихах, прикрашених в одному стилі із солодким столом. Можна самостійно задекорувати посуд для напоїв, вирізавши красиві наліпки та етикетки за готовим шаблоном.

Технологія приготування різних солодоців

Желе з кавуна

Інгредієнти:

- 1 кавун (6–8 кг);
- желатин;
- вода кип'ячена.

Обладнання: ніж, ложка, миска, дошка, тарілка.

- 1** Кавун вимийте, обсушіть і розріжте навпіл. З обох половинок кавуна за допомогою ложки й ножа дістаньте м'якуш.

- 2** Кавуновий м'якуш розімніть ложкою і пропустіть через сито, щоб видалити зернята.

- 3** Желатин замочіть у воді згідно з інструкцією, яка зазначена на упаковці.

- 4** З'єднайте желатин з протертою кавуною м'якоттю і добре перемішайте.

- 5** Прогрійте кавуново-желатинову масу на вогні, не доводячи до кипіння.

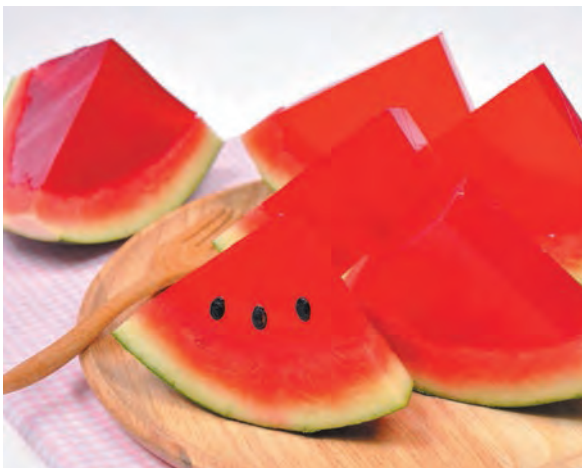
- 6** Вилийте кавуново-желатинову масу в підготовлені половинки кавуна.

- 7** Поставте десерт у холодильник до застигання желе (мінімум на 4 години).

- 8** Перед подачею до столу обережно наріжте десерт невеликими скибочками й акуратно розкладіть на тарілку.

Зефірки-сердечки

Інгредієнти:

- 125 г полуничне пюре;
- 300 г цукру;
- 5 г агар-агару;
- 75 мл води;
- 1 білок;
- 2 г пектину.

Приготування сирупу:

1 У каструлю насипте агар-агар і залийте водою, перемішайте і насипте 200 г цукру.

2 Поставте на плиту і, коли маса закипить, активно перемішуйте, добре проводячи лопаткою по дну, щоб сироп не підгорів.

3 Після закипання варіть 4–5 хвилин. Коли при піднятті ложки із сирупу починає тягнутися «ниточка», це означає, що сироп готовий.

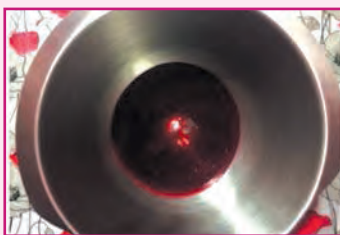

Приготування пюре:

1 У каструлю покладіть полуничне пюре та 80 г цукру і нагрівайте до закипання.

2 20 г цукру змішайте з пектином і, періодично помішуючи, доведіть до кипіння. Уварюйте до загуснення протягом 4–5 хвилин після закипання.

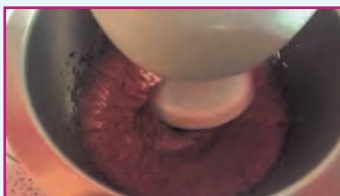

3 Перекладіть пюре в діжку міксера та охолодіть.

4 На охолоджене пюре налейте білок, збивайте міксером на максимальній швидкості. Маса має збільшитися в об'ємі в декілька разів і стати пишною і щільною.

Приготування зефірної маси і формування зефіру:

1 Невеликими порціями наливайте сироп на пюре і продовжуйте збивати міксером на максимальній швидкості.

Обладнання:

мішок кондитерський, насадка на мішок, міксер планетарний, пергамент.

2 Припиніть збивати, коли утвориться щільна маса, яка триматиме форму.

3 У кондитерський мішок помістіть насадку і перекладіть зефірну масу.

4 «Висаджуйте» зефір на пергамент, фольгу або силіконовий килимок. Нехай набуває форми упродовж 6–10 годин.

5 З'єднайте по дві половинки й обвалюйте у цукровій пудрі.

Яблука в карамелі + льодяники

Інгредієнти:

- яблука;
- 400 г цукру;
- 60 мл води;
- 200 г глюкозного сиропу;
- кондитерські присипки;

- подрібнені горіхи.
- З наведеної кількості продуктів може вийти 4 карамельних яблука і близько 30 льодяників.

Обладнання:

дерев'яні палички, харчовий барвник, термометр, силіконовий або тефлоновий килимок.

- 1** Зваріть сироп. З'єднайте цукор, воду та глюкозний сироп у сотейнику. Періодично помішуючи, доведіть до кипіння. Після закипання варіть на сильному вогні 5–6 хвилин.

- 2** У середину кожного яблука вставте дерев'яну паличку трохи глибше від середини.

- 3** Готову карамель зніміть з вогню і додайте декілька крапель харчового барвника.

- 4** Постійно помішуючи, охолодіть карамель так, щоб вона була без бульбашок.

- 5** Нахиливши сотейник з карамеллю на бік, занурте яблуко і зробіть один оберт. Почекайте декілька секунд, поки карамель стече.

Порада! Не робіть занадто товстий шар карамелі, інакше яблука важко буде розкусити.

- 6** Обережно обваляйте яблуко в кондитерських присипках і горішках. Залиште сохнути на силіконовому килимку.

- 7** Із залишків карамелі зробіть льодяники. Вилийте ложкою карамель на тефлоновий килим і сформуєте коло. Вкладіть шпажку і оберніть її на 180 градусів. Посипте кондитерськими присипками або горішками.

Порада! Не робіть занадто товстий шар карамелі, інакше яблука важко буде розкусити.

- 8** Залиште сохнути льодяники на 10–15 хвилин і зніміть їх з килима.

Після того як карамель повністю висохне, льодяники можна запакувати в маленькі пакетики, перев'язати стрічкою і дарувати друзям!

Печиво з побажаннями

Інгредієнти:

- 2 білки;
- дрібка солі;
- ½ склянки цукру;
- ½ склянки борошна;

- 3 ст. ложки рослинної олії;
- 2–3 ст. ложки води;
- ваніль (за бажанням).

З наведеної кількості продуктів вийде близько 25 шт. печива.

Обладнання: пергамент, листочки з побажаннями, склянка діаметром 7–8 см, кавові чашки, міксер.

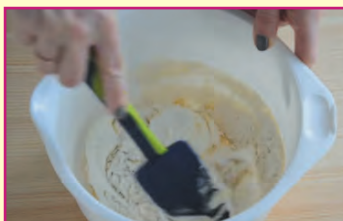
1 До білків додайте дрібку солі і збийте міксером. Білки мають трохи збільшитися в об'ємі і стати пишними.

2 Додайте цукор і збийте до стану твердих піків.

3 Потім додайте просіяне борошно і рослинну олію та перемішайте лопаткою до однорідності.

4 Додайте 2–3 ст. ложки води кімнатної температури та ваніль (за бажанням) і замісіть тісто достатньо рідким, щоб було зручно його розмазувати по поверхні.

5 На пергаменті намалюйте кола діаметром 7,5 см, переверніть його намальованим боком донизу і розмажте кружечки з тіста рівномірно, намагаючись не виходити за контури кола.

6 Випікайте в розігрітій до 180 градусів духовій шафі близько 5 хвилин, поки краї підрум'яняться.

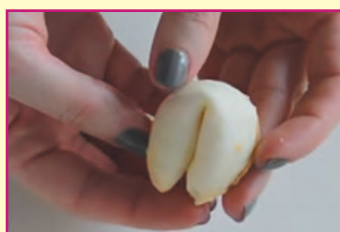
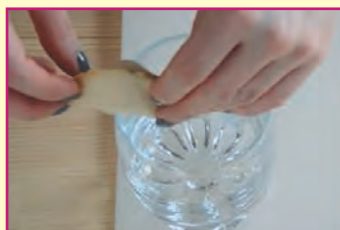

7 Приготуйте листочки з побажаннями і маленькі кавові чашки або форми для капкейків.

8 Готове печиво залишайте в увімкненій духовій шафі з відкритими дверцятами. Виймайте печиво по одному, адже після охолодження воно стає крихким.

9 Посередині печива викладіть побажання, згорніть його навпіл, сформуйте його об край склянки і вкладіть у чашку, щоб воно залишалося у сформованому стані до повного охолодження.

Порада! Також у тісто можете додати кілька крапель харчового барвника і так само випікайте печиво.

Бізе (меренги) з малюнком

Інгредієнти:

- 150 г білків;
- 150 г цукру;
- 150 г цукрової пудри.

Обладнання:

термометр, міксер планетарний, гелеві барвники, кондитерські мішки, мірний стакан, папір для меренги з малюнком.

1 До білків кімнатної температури додайте цукровий пісок і поставте на парову баню. Постійно помішуючи, доведіть масу до 40 °С.

2 Перелийте в діжку міксера і збийте на високій швидкості до щільної маси.

3 Насипте цукрову пудру і збивайте 1 хвилину на низькій швидкості.

4 Перелийте масу в кондитерський мішок, за бажанням її можна підфарбувати гелевими барвниками.

5 Порціями видавлюйте безе на папір для меренги (на матовий бік).

6 Поставте в духовку сушитися на 1,5–2 години при 80 °С, увімкнувши в духовій шафі режим: верх – низ і конвекція.

7 Підніміть меренги: на дні гарний малюнок.

Корисні домашні цукерки з горіхів, вівсянки і сухофруктів

Інгредієнти:

- 60–80 г кеш'ю;
- 50–70 г мигдалю;
- 50–70 г фісташок;
- 8–10 шт. волоського горіху;
- $\frac{1}{4}$ склянки вівсяних пластівців;
- 9–12 шт. фініків;
- 8 шт. інжиру;
- 2 ст. ложки насіння кунжуту;
- 2 ст. ложки насіння льону;
- $\frac{1}{2}$ ч.л кардамону (меленого).

Підготовка:

1 Перед початком приготуйте всі інгредієнти кімнатної температури.

2 З фініків видаліть кісточку і наріжте їх разом з інжиром.

3 На сухій сковороді злегка підсмажте насіння льону. Почекайте, поки вони охолонуть. У цю ж сковорідку на 1–2 хвилини додайте вівсяні пластівці, трохи обсмажте.

4 Горіхи підсмажте протягом 1 хвилини.

5 У кавомолці перетріть на порошок насіння льону і вівсяні пластівці.

6 Усі обсмажені горіхи наріжте, при цьому вони мають бути у вигляді шматочків, не схожих на пасту.

Приготування:

1 У каструлю складіть вівсяно-лляний порошок, подрібнені горіхи, нарізані сухофрукти і кунжут. Ретельно вимісіть. Нагрійте на слабкому вогні 3–4 хвилини. За бажанням можна додати трохи меду.

2 У теплу суміш додайте кардамон і зніміть з вогню. Нехай все трохи охолоне.

3 З отриманої маси зробіть кульки. Якщо маса надто густа, розбавте кількома краплями води або рослинного масла.

Оздоблення:

Обваляйте готові цукерки в горіхах, кунжутному насінні, какао, кокосовій стружці, перетертій сухій малині, полуниці або цедрі на власний смак.

Цукерки в українському стилі

Інгредієнти:

- 150 г кураги;
- 50 г сушеної вишні;
- 50 г сушеного яблука;
- 75 г грецьких горіхів (дрібно мелених);
- 25 г гарбузового насіння (дрібно меленого);
- 25 г соняшникового насіння (дрібно меленого);

- 1 ст. ложка меду;
- 2,5 ст. ложки молока;
- 3 плитки чорного шоколаду.

Для декору:

білий шоколад — 300 г, палички — 15 шт., цукрові бусинки, червоний айсинг (маса для малювання та створення істівних прикрас на основі білка й цукру), маленькі паперові форми.

1 Плитку чорного шоколаду подрібніть на шматочки та розтопіть на водяній бані, додайте молоко. Шоколад має трішки звернутися, після цього зніміть його з вогню.

2 Залейте курагу, сушену вишню та яблука окропом на 2 хвилини.

3 Наріжте курагу, вишню, яблука невеличкими кубиками.

4 Змішайте розтоплений шоколад, нарізані фрукти, мед, подрібнені горіхи, насіння. Нехай суміш охолоне протягом 2 хвилин.

5 За допомогою чайної ложки набирайте отриману масу та формуйте кульки. Охолодіть у холодильнику 10 хв.

6 Приготуйте продукти для оздоблення. Білий шоколад розтопіть на водяній бані. Приготуйте палички. Уставте в цукерки попередньо змочений кінець палички. Поставте в холодильник на 3 хвилини.

7 Цукерки занурте в білий шоколад. Дайте стекти. Обережно ложкою зніміть зайвий шоколад. Поставте в холодильник на 5 хвилин. Повторіть цю операцію з кожною цукеркою два рази. Після цього покладіть цукерки на 20 хвилин у холодильник.

8 Прикрасьте цукерки за допомогою айсингу із використанням українських традиційних орнаментів.

Капкейки

Інгредієнти для тіста:

- 1 склянка цукру;
- 200 г вершкового масла або маргарину;
- 1½ склянки борошна пшеничного;
- 200 г сметани;

- 2 курячих яйця;
- 1 ч. ложка розпушувача.

Інгредієнти для оздоблення:

- 300 г цукрової пудри;
- 100 г вершкового масла;
- 3 ст. ложки згущеного молока

- 2 пачки маршмелу;
- харчові барвники;
- шоколад;
- 3 ст. ложки молока.

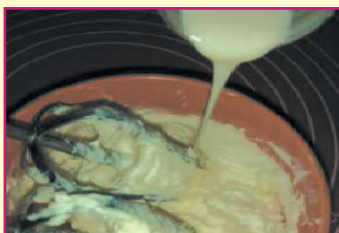
Обладнання:

міксер, качалка.

1 Яйця збийте з цукром.

4 Збийте масло з цукровою пудрою та додайте згущене молоко.

7 Маршмелу 3 хвилини підігрійте в мікрохвильовій печі, додайте цукрову пудру та вимішайте.

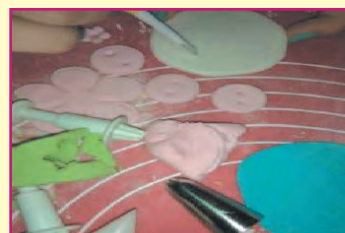
2 Додайте сметану, розтоплений маргарин, просіяне борошно та розпушувач. Усе перемішайте.

5 У готових капкейках ложкою зробіть заглиблення.

8 Додайте до мастики харчові барвники. Тоненько розкачайте. За допомогою шаблонів виріжте різні елементи для декору.

3 Заповніть форми тістом на третину. Випікайте 25 хвилин.

6 Розтопіть плитку шоколаду з молоком, почекайте, поки охолоне, та заповніть капкейки.

9 Прикрасьте капкейки масляним кремом та декором із мастики.

Цукерки грильяж

Інгредієнти:

- 1 склянка цукру;
- ½ склянка меду;
- 300 г волоських горіхів, кунжут;
- 80 г вершкового масла;
- 2 ст. ложки какао;
- 1 плитка чорного шоколаду;
- сік 1 лимона;
- 200 г цукрової пудри;
- 1 яєчний білок.

- 1** Обсмажте горіхи на сковороді та подрібніть.

- 2** У каструлі змішайте мед, цукор, какао. Поставте каструлю на маленький вогонь і, помішуючи, нагрівайте до закипання. Після закипання варіть 5–7 хвилин, постійно помішуючи.

Порада! Щоб горіхи добре змішувалися з цукровим сиропом, потрібно спочатку їх підігріти, а потім вже вводити в рідку основу.

- 3** Додайте лимонний сік (залиште 1 ст. ложку соку для глазури). Додайте горіхи. Зніміть з вогню та додайте масло. Ретельно перемішайте. Дайте трохи охолонути.

- 4** Розкладіть отриману масу в силіконові формочки для цукерок або сформуєте цукерки мокрими руками. Поставте в холодильник на 1 годину, щоб маса добре «схопилася».

Порада! Якщо маса недостатньо охолоджена, то після того, як їй надали форми, вона попливе.

- 5** Розтопіть на водяній бані шоколад та обмокніть у нього цукерки.

- 6** Викладіть цукерки на пергамент, дайте постояти 5 хвилин, видаліть ножом шоколадні залишки і поставте в холодильник, поки шоколад повністю не застигне.

- 7** Для глазури збийте 1 білок з цукровою пудрою та 1 ст. ложку лимонного соку в міцну і густу піну.

- 8** Глазур перекадіть у кондитерський мішечок.

- 9** Прикрасьте цукерки білковою глазурю.

Порада! Для смаку та аромату ласощі можна готувати з насінням соняшнику, гарбузовим насінням, сухофруктами і кунжутом. Найбільш смачним грильяж виходить, якщо додавати в нього ягідне варення — суничне або полуничне. За бажанням цукерки можна прикрасити за допомогою білої глазури, мелених горіхів або тертих сухарів.

Послідовність реалізації проекту

I. Організаційно-підготовчий етап

1. Поставте перед собою цілі проекту

• Обрати ідею смачного і недорогого кенді бару.

- Самостійно приготувати солодощі.
- Самостійно оформити кенді бар.

2. Визначте завдання творчого проекту

• Вибрати смачні й недорогі за ціною рецепти солодощів.

• Провести необхідні дослідження з уточнення рецептів.

• Опанувати технологію виготовлення.

• Дібрати необхідний кухонний інвентар: кухонний комбайн або ручний змішувач, форми для випічки тощо.

• Дібрати потрібні продукти.

• Приготувати солодощі відповідно до рецептів.

• Красиво й оригінально подати солодощі.

• Удосконалювати й розвивати вміння і навички приготування.

• Поглиблювати знання з кулінарії.

3. Оберіть стиль оформлення кенді бару

• Проведіть маркетингове дослідження.

• Визначте тематику. Не варто змішувати кілька різних тем. Краще, коли кенді бар доповнює загальну тематику й концепцію заходу. Тоді це виглядатиме доречно, цікаво й красиво;

• Доберіть кольорову гаму. Також не варто обирати багато кольорів, достатньо 2–3 кольорів (якщо, звісно, у вас не тематика веселки).

• Підберіть місце розташування. Визначте стиль і тоді зможете зрозуміти, на чому буде лежати ваше частування. Наприклад, якщо у вас тема «шеббі-шик», то старовинний столик з ретро-скатертиною буде доречним. Якщо у вас тема «книжкова вечірка», то стильно буде виглядати кенді бар, що стоїть у відкритій книжковій шафі.

• Продумайте декорації. Тут важливо не переборщити. Найкраще накреслити ескіз олівцем на аркуші, а далі вже прорахувати деталі. Для створення фону підійдуть квіти, фотографії в рамках, картини, розтяжні літери з іменами, кулі, світлові лампи. Зверніть увагу не тільки на прикрасу самого столу, але й загальної обстановки. Прикрасьте кімнату кульками або паперовими помпонами, прапорцями тощо.

II. Конструкторський етап

1. Визначте набір солодощів та напоїв

Хороший кенді бар починається з 7–10 видів частувань. Їх не має бути багато за кількістю, але з розрахунком на кожного гостя по 1–2 штучки різних видів. Тому ви повинні знати скільки гостей буде на заході. Від цього залежить кількість солодощів, які ви будете готувати. У випадку з кенді баром знаменита фраза «Чим більше — тим краще» дуже підходить. Перелік частувань може бути настільки різним, що іноді замість солодощів можна побачити сирне плато або ж різні види горіхів і сухофруктів. Усе залежить від стилю свята і вашої фантазії.

Найскладніше — з усього розмаїття ідей і варіантів зупинитися на чомусь одному. Наприклад, кенді бар «Великодній». У меню буде: торт, безе, капкейки, печиво з білковою глазур'ю й шоколадні яйця. Розрахований на 15 осіб. Декор (прапорці, зайчик на паличці і деякі підставки) виконаний у техніці декупаж.

Улюблену бабусю на її ювілей ви зможете порадувати, власноруч створивши для неї особливий кенді бар. Поедняйте сучасні й традиційні види солодощів. Використовуйте в цьому випадку запечені яблука, пиріжки, булочки, капкейки, яблучний штрудель, печиво, вазочки з медом, різними сортами варення і, звичайно ж, торт. Акцентом на такому столі зробіть самовар з ароматним чаєм.

Усі солодощі мають бути мініатюрними, «на один укусу». Також пам'ятайте про окрему упаковку. Справа не тільки в тому, що так частування виглядає естетичніше, але так будуть дотримані санітарні норми.

2. Доберіть продукти для приготування обраних десертів

3. Доберіть інструменти й посуд для приготування

4. Спрогнозуйте очікуваний результат

Наприклад: десерти будуть дуже смачними. Виготовлені вони будуть тільки зі свіжих продуктів. Прикраса десертів доповнюватиме смак. Виготовлення десертів буде із дотриманням санітарно-гігієнічних умов. Десерти виглядатимуть смачно й апетитно.

III. Технологічний етап

1. Організуйте робоче місце

Під час роботи на кухні щоб уникнути порізів рук, опіків та інших травм, дотримуйтеся вимог безпечної праці та санітарно-гігієнічних вимог.

Правила безпечної праці

1. Утримувати підлогу сухою, щоб не посковзнутися.

2. Перед роботою перевірити шнури електроприладів, вони мають бути цілими і без оголених ділянок.

3. Не залишати нагрівальні прилади без нагляду, це може спричинити пожежу.

4. Не допускати заливання плити киплячою рідиною, жиром. Стежити, щоб у розі-

грітій жир не потрапила рідина: так можна отримати опіки від бризок гарячого жиру.

5. Вмикати і вимикати електроплиту слід сухими руками, тримаючись за вилку, а не за шнур.

6. Під час роботи з ножем слід бути особливо обережними. Передавати колючі та різучі інструменти та прилади необхідно рукою вперед.

7. Відкривати пляшки, банки з консервами і компотами слід спеціальним ножем.

8. Робоче місце має бути добре освітленим.

Санітарно-гігієнічні вимоги

Утримувати в чистоті робочий стіл.

Працювати тільки чистими руками, у фартушку та кухарському капелюсі/кошинці.

Використовувати тільки чистий посуд та прибори.

2. Приготуйте набір солодощів та напоїв за планом

1. Підготовчі роботи:

- підготуйте робочий стіл;
- підготуйте інгредієнти;
- розкладіть на столі підготовлені інгредієнти.

2. Приготування страви:

• приготуйте виріб відповідно технології приготування.

3. Оформлення страви:

• оформте десерти відповідно до задуму.

3. Підберіть посуд для проекту:

- тарілки;
- вази;
- підставки;
- етажерки;
- посуд для напоїв.

4. Підготуйте додаткові аксесуари для презентації

- Картки, стікери, наліпки. Для того щоб гості знали, які десерти на них чекають, бажано поставити міні-картки з коротким описом. Подібна інформація буде цікава для гостей і допоможе запобігти неприємним моментом, пов'язаним з можливими алергічними реакціями.
- Паперові пакети та коробки для пакування солодоців.

IV. Заключний етап

1. Презентуйте проект

Презентація може відбуватися у формі реклами, сторінелінгу чи скрайбінгу.

2. Підбийте підсумки

- Зробіть висновок щодо досягнення мети проекту.
- Розрахуйте орієнтовну вартість кенді бару.

Для цього потрібно обчислити вартість кожного виду солодоців, додати вартість посуду (або вартість його аренди) та врахувати витрати на виготовлення декоративних елементів (якщо декор з живих квітів — вартість квітів).

- Зробіть екологічне обґрунтування: наприклад, що для виготовлення десертів ви використовували тільки екологічно чисті продукти та матеріали.

- Сплануйте шляхи реалізації проекту.

Наприклад, після того як ви приготували перший, справді якісний, кенді бар та зробили фотографії, обійдіть власників кафе та приватних кондитерських (звичайно, краще домовитися про зустріч заздалегідь) і запропонуйте їм скуштувати ваші смачні вироби. Якщо вироби досить хороші, можливо, дегустатори захочуть продавати ці ласощі у своїх закладах.

Інша стратегія полягає в прийомі замовлень телефоном та доставці їх додому. Ви можете влаштувати презентації своєї випічки та оформлення кенді бару на ярмарках, фестивалях, святкових заходах. Відкрийте свою сторінку у Facebook або організуйте рекламну сторінку на міському порталі, де ви зможете розмістити фотографії ваших смаколиків для кенді барів, корисну інформацію та цікаві статті. На сторінці у соцмережах укажіть контактні дані, щоб потенційні покупці могли зв'язатися з вами і зробити замовлення електронною поштою або телефоном.

Ще один дієвий спосіб розпочати свій бізнес — створити власний сайт або блог, де ви будете розповідати про кенді бари. Зробіть невеликий розділ, де запропонуйте всім зацікавленим читачам зробити замовлення і спробувати ваші смачні вироби. Згодом, крім сайту, на якому ви розкажете про своє хобі, ви можете створити свій власний інтернет-магазин. Відгуки задоволених клієнтів будуть найкращою рекламою вашим кулінарним шедеврам. Не забувайте завжди носити з собою візитні картки та роздавати їх разом з виробами.

Пам'ятайте, якісний товар ніколи не залишиться без замовників. Капкейки, мафіни, макарони, печиво та інші інгредієнти кенді барів уже не один рік є фаворитами продажів на Заході, і з кожним роком популярність цих ласощів у нас лише зростає. Їх із задоволенням замовляють на дитячі свята, дні народження, корпоративні вечірки, і навіть на весілля, оскільки багато молодят вважають за краще безліч ошатних кексів замість одного великого торта.

Пробуйте, і у вас неодмінно все вийде!